

"בגצי התורה המאירה"

שער א

חינוך חברתי ערכי

- א מעגל השנה עם הרב גץ, לימוד בחברותא לכיתות א'-ד'
- ב מרכז למידה סביב דמותו של הרב גץ לכיתות ח'-י"ב
- ג דמויות מספרות - על חייו ופועלו של הרב גץ לכיתות ד'-ו'
- ד פעילויות לימי התשועה לאור דמותו והנהגותיו של הרב גץ לכיתות ח'-י"ב
- ה התפתחות אישית ומעורבות חברתית לאור דמותו, פועלו וערכי חייו של הרב גץ לכיתות י'-י"ב

מעגל השנה עם הרב גץ, לימוד בחברותא לכיתות א'-ז'

"כל זמן מאיר בתכונתו" (הרב קוק באיגרת לרב חרל"פ, אלול תרע"א)
לימוד בחברותא סביב מעגל השנה לאור דמותו של הרב מאיר יהודה גץ זצ"ל והנהגותיו

מסגרת הלימוד

עיסוק בדמותו של הרב מאיר יהודה גץ זצ"ל כפי שבאה לידי ביטוי במועדי השנה, תוך דגש על עבודת ה' המיוחדת שהייתה לו בכל מועד ומועד, לאור סיפורים של בני המשפחה.

מוצע לקיים בכל ראש חודש ו/או לקראת מועדים לימוד בחברותא מתוך מאגר הדפים ללימוד משותף (מצורפים 14 דפי לימוד) בתוך הכיתה או בשילוב של כיתות בוגרות וצעירות. כאשר התלמיד הבוגר יותר אחראי על הלימוד המשותף. דפי הלימוד בנויים כדו-שיח בין שאלתיאל - הילד השואל, לבין חכמון - הילד שיודע את התשובות והמוביל להכרות ולמידע על הרב גץ בהקשר של החג/מועד הקרוב. בהמשך ישנה משימה ייחודית.

פעילות לפתיחת התכנית

יחידת היכרות קצרה על הרב גץ לכלל התלמידים המשתתפים.

- כל תלמיד מקבל שורה מקורות החיים של הרב גץ (נספח 3). יש לגזור את קורות החיים לרצועות, רצועה לכל שנה.
- כל תלמיד בתורו ניגש ללוח, וכותב בצד ימין שלו מילה או שתיים המתארות את הרב גץ לאור מה שהוא קרא ברצועת קורות החיים שקיבל. למשל: קצין, נשוי, עולה חדש וכו'. בסיום התהליך התלמידים רואים שהרב גץ הוא דמות רבת פעלים, מגוונת ומעניינת.
- בחברותות - לומדים את המשנה ממסכת אבות ו', א' (נספח 1) המאפיינת את הרב גץ, וכל תלמיד בוחר 'מידה' שהוא היה רוצה 'לרכוש', 'לעבוד עליה' וכד'.
- כל תלמיד כותב בצד שמאל של הלוח את המידה שהוא שואף אליה.
- במליאה - המורה מתאר את דמותו של הרב גץ לפי האפיון שיש בלוח: מצד אחד איש מנהיגות, עשייה וחברה בעולם המעשה, ומצד שני איש מלא תורה, רוח וקדושה.

כתיבה

הרב אביה אלבה, מפקח בחמ"ד
ייעוץ: לילי הורוביץ (גץ), בת הרב גץ

רציונל התכנית

לימוד בחברותא

נאמר במסכת תענית (ז, א):

"אמר רבי נחמן בר יצחק: למה נמשלו דברי תורה כעין? שנאמר: 'עין חיים היא למחויקים בה' (משלי ג, י"ח). לומר לך: מה עין קטן מדליק את הגדול, אף תלמידי חכמים - קטנים מחדדים את הגדולים, והיינו דאמר רבי חנינא: הרבה למדתי מרבתי, ומחבריי יותר מרבתי, ומתלמידי יותר מכולן".

רבי נחמן בר יצחק היה מגדולי אמוראי בבל בדור הרביעי. הוא מסביר שהתורה נמשלה לעץ לעניין ההתעמקות בדברי תורה: כשמבעירים עצים, האש נתפסת תחילה בעצים הדקים ולאחר מכן מתפשטת לעצים הגדולים, כך בדברי תורה הקטנים מחדדים את הגדולים. הילדים הקטנים ש"שואלין כל שעה" כפי שמסביר רש"י, גורמים בשאלותיהם למבוגרים לחשוב יותר ולהתעמק בסוגיה הנדונה. לכן, האדם יכול ללמוד רבות מתלמידיו.

עזרה הדדית המתבצעת באופן יעיל, היא חשובה, טובה ומבורכת. כך הוא הלימוד בחברותא, הנהוג בישיבות במסגרת סדר הלימוד. תחילה קורא אחד הלומדים את הנמרא ומבארה על פי פשוטה. ליבון החומר הנתון מעלה לעיתים שאלות כחומר למחשבה, תוך דיון בין שני הלומדים, כאשר האחד מחווה דעתו על דברי השני. החשיבה ההדדית מפרה את הלומד היצירתי ומייעלת אותו. כך משכילים הלומדים בלימודם.

מסכת אבות ו, א

"רבי מאיר אומר: כל העוסק בתורה לשמחה וזכה לךברים הרבה, ולא עוד אלא שקל העולם כלו כנאי הוא לו, נקרא רע, אהוב, אוהב את המקום, אוהב את הבריות, משמח את המקום, משמח את הבריות, ומלבישתו ענוה ויראה, ומבשרתו להיות צדיק חסיד לשר ונאמן, ומרחקתו מן החטא, ומקרבתו לידי זכות, ונהנין ממנו עצה ותישבה, בינה וגיבורה, שנאמר "לי עצה ותישבה, אני בינה לי גבורה". ונותנת לו מלכות וממשלה וחקור דין, ומגליון לו כני תורה, ונעשה כמען המתגבר וקנהר שאינו פוסק, והנה צניע וארך רוח, ומוחל על גלבוגו, ומגדלתו ומרוממתו על כל המעשים".

מומלץ לדון עם התלמידים: האם אפשר להיות "גם וגם"? האם זה קל? האם זה קשה? אפשר לסכם את הדיון בכך שהרב גץ היה דמות שהוא כ"סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה" (דוגמה ללוח בנספח 2).

1. המורה מסיים בהצגת הרב גץ כדמות החמיד השנתית לשנה"ל תשע"ח. דמות מיוחדת ורבת פעלים ששילבה קודש וחול, עשייה ורוח. איך הוא עשה זאת? על כך נלמד בחברותות לאורך השנה. בכל ראש חודש או לקראת חג נלמד פן אחר של הרב גץ, שמאיר את דמותו, ובע"ה מתוך הלמידה והעיסוק בדמותו יאיר גם לנו את החודש / החג הקרוב.

דוגמה ללוח

הרב גץ "סולם מוצב ארצה..."	... וראשו מגיע השמימה"
נשוי	מגלין לו רזי תורה
עולה חדש	צדיק
קצין בצה"ל	חסיד
נטריון	ישר ונאמן
רב יישוב	ארך רוח
מנהל בית ספר	מוחל על עלבונו

תולדות חייו של הרב גץ

1924	הרב מאיר יהודה גץ נולד בתוניס לאביו, רבי צמח. מצד אמו הגיע ייחוסו לרבי חיים בן עטר, המקובל והפוסק בעל פירוש "אור החיים" על התורה, שעלה בסוף ימיו ממרוקו לירושלים ויסד בה ישיבה.
1943	סיים את לימודיו הבסיסיים. התורניים והכללים ונחשב לעילוי. הרב למד בישיבת "אור התורה" ובהשפעתו הוכנסו גם לימודי צרפתית לישיבה. באותה שנה נשא לאישה את אסתר, קרובת משפחה רחוקה.
1946	הוסמך לרבנות ומונה לרב אזורי בצפון-מערב תוניס.
1947	קיבל תואר נטריון לאחר לימודי משפטים באוניברסיטת תוניס.
1946-1949	השתתף בפעילות ענפה של ההגנה בחו"ל. לאחר שעבר לצרפת עסק בארגון העלייה לארץ מצפון אפריקה ובהקמת מוסדות לנוער מצפון אפריקה.
1949	עלה לארץ ישראל והופנה לגליל העליון. שם ייסד את מושב "כרם בן זמרה". במושב כיהן גם בתפקיד רבני.
1951	הוסמך לקצונה בצה"ל, לאחר סיום קורס קציני חי"ר סיים קורס מפקדי מרגמות.
1954	ייסד בית ספר יסודי לילדי הגליל העליון.
עד 1967	עסק בביסוס האזור בתחום הארגוני, הכלכלי, הרחני והביטחוני בתפקיד מפקד אזור ומפקד חבל.
1968	מסיבות משפחתיות עזב את הגליל ועלה עם משפחתו לירושלים, שם מינה אותו שר הדתות למתאם ראשי ברחבת הכותל.
1969	התמנה על ידי הרבנות הראשית לישראל לתפקיד "הרב הממונה על הכותל ויתר המקומות הקדושים מסביב להר הבית".
1978	מונה על ידי משרד הדתות גם למנהל האדמיניסטרטיבי של הכותל, זאת מלבד תפקידו הרבני.
1981	נתמנה על פי חוק המקומות הקדושים לאחראי מבחינה משפטית לאחר פרסום התקנות המיוחדות לכותל.
1991	קיבל מטעם הרבנות הראשית מינוי "איש הר הבית" ואמרכל בית המקדש".
1995	נפטר ונטמן בהר הזיתים, בסמוך לשני בניו.
1996	קיבל את אות "קיר ירושלים" כהוקרה על תרומתו הרבה לפיתוחם של המקומות הקדושים בכלל ורחבת הכותל המערבי בפרט.

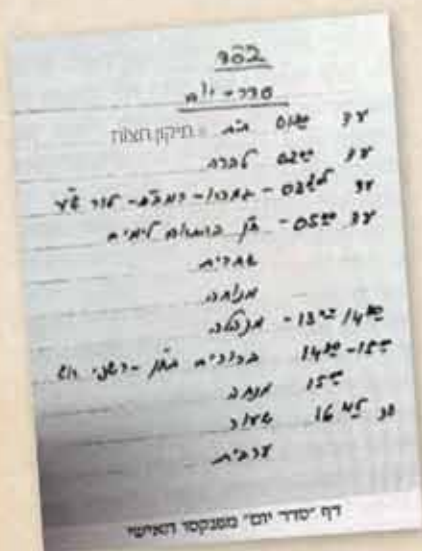
✕ הכניסו את הרשימה לטבלה:

מצוות שבין אדם לחברו	מצוות שבין אדם למקום (לקדוש ברוך הוא)

תמונה מאירה

זהו דף נוסף מפנקסו של הרב הסופר את סדר יומו.

- א. באיזו שעה מתחיל סדר יומו של הרב ג'ץ?
ב. מתח קו בין הפעולה לבין סטרתה:

- ▶ טבילה במקווה כדי להיות טהורים
- ▶ לימוד תורה בתורת הנגלה
- ▶ לימוד תורה בתורת הנסתר
- ▶ תפילה מיוחדת על חורבן בית המקדש
- ▶ תפילת הבוקר
- ▶ כתיבת ספר
- ▶ עניינים טכניים הקשורים לאחריות על הכותל
- ▶ תפילת הצהרים
- ▶ לימוד תורה לאחרים
- ▶ תפילת הערב
- ▶ אגירת כוחות כדי להמשיך בסדר היום

שאלתיאל: שמעתי שלרב ג'ץ היה פנקס קטן, פנקס המידות. בשביל מה?
חכמון: שאלה מצוינות. היא בדיוק מתאימה לחודש אלול.
שאלתיאל: למה?
חכמון: כי בחודש אלול אנחנו חוזרים בתשובה.

הרב כתב בתחילת הפנקס החלטות ליישום בס"ד:

- ▶ להיות בכל עת בבחינת שיוויוני ה' לנגדי תמיד
- ▶ להיות בשמחה תמידית פנימית וחיצונית
- ▶ לא להגיד שום מילה רעה על שום אדם
- ▶ לדון תמיד לכף זכות, ולא להיפגע
- ▶ לכבד את רעייתי במאוד מאוד
- ▶ לא להקפיד על הילדים ולבוא לעזרתם מאוד, גשמית ורוחנית
- ▶ לצמצם את האכילה
- ▶ להקפיד על התעמלות כל יום
- ▶ להקפיד, לעתים מזומנות על נשימות עמוקות
- ▶ לצמצם בשיחות טלפוניות ולקצרן
- ▶ להקפיד על טלית ותפילין בשעות היום עד כמה שאפשר
- ▶ להעמיק ולהרחיב את כתיבי "רשפי אש"
- ▶ להיות תמיד שרוי בשמחה של מצוה

שאלתיאל: רשימה מאד מעניינת, אבל התבלבלתי ממנה קצת.
חכמון: אז בא נעשה סדר.

✕ ריבוע קסם (ניתן לקרוא גם מימין לשמאל וגם מלמעלה למטה)

היה חשוב לרב להתפלל עם _____ ישראל			
שאלה של חכמון (בדרך כלל שאלתיאל הוא השואל)			
הרב התפלל ב _____ רב			

תמונה מאירה

- ▶ אחרי התפילה הרב עמד וברך כל מתפלל ומתפלל, חילק לכל אחד תפוח בדבש, ואמר לו: "קח, והבא גם לאשתך".
- ▶ הרב היה דואג שבשולחן ליל ראש השנה יהיו סימנים רבים ככל האפשר. כל דבר שיכול לסמל שפע הועלה על השולחן, כגון: שומשום, פול ועוד.
- ▶ בערב יום כיפור יש מצווה לאכול, אך הרב היה בתענית... דיבור לעומת זאת, היה אוכל ל סעודות (עם נטילת ידיים), ומברך את כל בני המשפחה לפני כניסת החג. הרחוקים בורכו בטלפון.

משימה בתוך הלימוד המשותף בחברותא: במשך כמה דקות היו נא בתענית דיבור. נסו להעביר לחבר / חניך שלכם את המסר הבא: **"צריך להיות תמיד בשמחה"**

תארו בכתב איך החבר / החניך הבין את הדברים.

תקיעות השופר סיימו את סדר התפילות ולאחר תפילת ערבית מהירה וקידוש הלבנה יצא הקהל ובמיוחד הנוער שבו בריקודים נלהבים... בעוד זוג תלמידי חכמים ישבו ופתחו בלימוד בענייני הסוכה לקיים מה שנאמר: "ילכו מחיל אל חיל".

(מתוך יסמ"ג של הרב נח. מנצ'א יום כיפור תשל"א)

שאלתיאל: מאיזו עדה הרב גיץ? איפה הוא נולד?

חכמון: למה? מה זה משנה?

שאלתיאל: בטח שזה משנה, באיזה נוסח הוא התפלל? באיזו מגנינה?

חכמון: בדרך כלל זה באמת משנה. הרב נולד בתוניס, אבל למעשה ידע את כל הנוסחים. כשהיה רב ב"שוב" כ"רם בן זמרה" הוא התפלל בשני הנוסחים, התפלל בלהט רב והלהיב את המתפללים.

שאלתיאל: איך?

חכמון: בראש השנה יש שני ימים, יום אחד התפלל עם עדות המזרח והיה חזן ובעל תוקע שם, וביום שני התפלל במניין אשכנזי, ואף שם היה חזן ובעל תוקע.

שאלתיאל: וכשהיה רב הכותל? האם גם אז נהג כך?

חכמון: אז הוא התפלל תפילת שחרית בנוסח ספרד בכותל עם כלל ישראל, ולאחר מכן הלך לטבול במקווה והגיע לתקיעות ולתפילת מוסף בישיבת בית אל. בנאום האחרון של הרב אמר: "כבית הזה לא ידענו מה זה אשכנזי, מה זה ספרדי, מה זה תימני, מה זה אורפלי, כולנו בני אברהם יצחק ויעקב... וכיחד נודה לקב"ה".

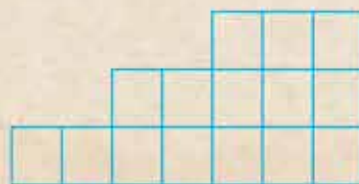
☒ שאלה: למי הרב דאג שיאכל בסוכה?

- א. כל אנשי הישוב
 ב. העולים לרגל
 ג. מי שאכל סעודה שלישית
 ד. כל התשובות

תמונה מאירה

הרב נץ הנהיג את ברכת הכהנים עם שחרור הכותל, ובכל שנות כהונתו כרב הכותל עבר לפני התיבה בתפילה מוסף ובקולו הנעים היה שליח הציבור בתפילה לפני בורא עולם.

במודעה שניסח הרב נץ נקראת ברכת כהנים "ברכה משולשת". וביומן הוא קורא לכהנים "משרתי ה'". עינן בפסוקים בספר במדבר פרק ו', והשלימו במשבצות את הברכה המשולשת של משרתי ה' (מילה בכל משבצת)

"השיא היה כמצופה ביום ב' החול המועד. מבעוד לילה הכנתי את השמח לברכת הכהנים ההמונית: נקודות מים וספלים, פריסת מחצלאות וכיו"ב. בשעה היעודה החלה נהירה רבתי וככל שהתקרב מועד ברכת הכהנים השנייה של מוסף, הצטופף קהל רב יותר שבה לקבל את ברכת משרתי ה'.

(מתוך היומן של הרב נץ, תשל"ב)

שאלתיאל: תגיד, יש גודל הכרחי של סוכה?

חכמון: בטח, לא יוצאים ידי חובה בסוכה קטנה מדי.

שאלתיאל: כן, את זה אני יודע, אבל מותר לעשות סוכה ענקית?

חכמון: אכן זה מותר. הרב נץ היה עושה סוכה ענקית. הוא הכניס בסעודה שלישית של שבת חול המועד סוכות את כל אנשי הישוב לסוכתו, כשהרבנית טורחת להאכילם ממעשי ידיה. כך קיימו בהתלהבות את מצוות שמחת החג.

שאלתיאל: ומה באמת אכלו שם?

חכמון: שאול נחמיאס סיפר שבהיותו הרב של המושב כרם בן זמרה הוא קנה במיוחד כבשים ונתן לרועה שיגדל אותם. הוא הסביר: "אנשים חיים במחסור גדול... כך נוכח כולנו לקיים את מצוות ושמחת בחגך".

שאלתיאל: וכשהיה רב הכותל?

חכמון: גם שם השתדל לדאוג לסוכה ענקית, שתספיק לכל העולים לרגל, אגב, הסוכה שליד ביתו הייתה מחולקת לשלושה חדרים, כך שיכלו לישון בה הוא ואשתו בפרטיות. היו בה כלים נאים והיא הייתה בית ארעי כל השבוע. היה גם כיסא לאלוהו הנביא באופן קבוע.

תמונה מאירה

"ביום, שזוכים אנו ברוך ה' להעלות בלבבנו ליד שריד בית מקדשנו, הכותל המערבי, את זכרו של מעמד קדוש נשגב ומרומם זה - נעמיק בלבנו את התחלת והתקווה ליום יבוא ונוכה לקיים את מצוות הקהל בשלמותה ומהלכתה כבוא כל ישראל לראות את פני ה' אלוקים ו"מלך ביופיו תחוינה עיננו", בקרוב ממש אמן.

(דברי הרב במעמד הקהל)

הרב נץ דאה ערך רב בקיום מעמד הקהל פעם בשבע שנים, כמוצאי שנת השמיטה, וראה לנכון לעורכו ברוב פאר והדר. כוהנים בלבוש חג מריעים בחצוצרות ובמקום מלך קורא בתורה נשיא המדינה או ראש הממשלה

שאלות:

א. עיינו בדברי הרב ממעמד ה"הקהל" והסבירו: מדוע מצוות הקהל עדיין אינה בשלמותה?

ב. עיינו בתמונה וזהו שם מישהו שהיה פעם הדמות השנתית בחמד"ד. מה שמו?

ג. מה אתם זוכרים על הדמות השנתית ההיא?

שאלתיאל: זה לא מסוכן להיות בכותל?

הכמון: בדרך כלל לא. בחג סוכות תשנ"א אירע בכותל אירוע ביטחוני חמור. מטה אבנים נידך מהר הבית על ראשי המתפללים בכותל.

שאלתיאל: מסתבר שבאותה שנה חששו רבים להגיע להקפות בשמחת תורה, נכון?

הכמון: תראה מה הרב כתב אז ביומנו:

☒ **השלם את המילים בדברי היומן, בעזרת התרמילון:**

"... מיד בצאת החג הוקמה בימה ותוספת דגלים בשטח. התקרבה השעה תשע בערב, הרבנים הראשיים כבר הגיעו כשהם מלווים באנשי _____, בליבי כרסם ספק שמא מסיבות ביטחוניות הקהל יחשוש לבוא. להפתעתי התמלאה הרחבה בהמוני עם כפי שלא _____ מעודי... לפי הערכה, כמאה אלף איש התרכזו בבת אחת, בנוסף לאלה שהלכו זכאו. לאחר דברים קצרים של הרבנים _____, שר הדתות ונציגי הכנסת, נפתחו _____ שנמשכו שעות מרובות עד להקפה השביעית שהחלה בשעה 01:30 לאחר _____ ונסתיימה בשעה 05:00 לפנות בוקר בהנחת תפילין. אשריכם ישראל."

תרמילון: הראשיים | ביטחון | ראיתי | ההקפות | חצות

✕ מצא את התשובות בתפזורת:

ג	כ	ק	ע	י	ה	ר	ו	ת	ח
ל	ו	ד	ג	י	ס	י	ח	ר	פ
ח	ל	ו	ת	ס	א	ס	ג	ר	ר
ג	ד	ש	ו	ל	ח	נ	ב	ש	ק
כ	ז	ה	ס	ב	כ	י	י	נ	צ
ח	י	ס	נ	צ	ת	נ	ע	כ	ג

- ▶ מה הוסיפו דברי התורה?
- ▶ היו 12 על השולחן
- ▶ הרב הכין בעצמו
- ▶ הרב ערך בעצמו
- ▶ הרב הביא מתנה לדבנית
- ▶ התקיים בביתו
- ▶ הדברים האלה ענינו את כולם
- ▶ היה לכל אחד מעל גיל 13

תמונה מאירה

הרב נהג בכניסת שבת על פי תורת האר"י, כפי שכתב הבן איש חי בספרו "סדר קבלת השבת". הוא קיבל את השבת בשעה מוקדמת, יצא מביתו כשהוא לבוש בגדי לבן מכף רגל ועד ראש, כיפה לבנה על ראשו והוא עטור בטלית. הוא פנה לשדה, נעץ מבטו אל השמש השוקעת

וקיבל את פני שבת מלכתא, ואז פנה לתפילה בבית הכנסת.

משימה: תאר את התחושה שאדם חש כאשר הוא מקבל שבת. הן בבית הכנסת והן אם ינהג כמו הרב גץ.

"מאז מלחמת תשכ"ז הפך הכותל בשבתות ויום טוב ויומא דפגרא למקום רינה ושירה, שם שירתם של ישראל. הכול משוררים אצל הכותל המערבי, הכול אומר שירה, העולם כולו משורר ומרנן, ושירה זו נאה ויאה היא למקום זה בבחינת "תשורי מראש אמנה". במיוחד יש לציין את שירת הכותל בלילי שבתות. "קול המון כקול שדי" - וישראל קדושים הנהיגו מאז שחרורו של הכותל המערבי לקבל פני שבת מלכתא בשירה ובריקוד של מצווה אצל הכותל המערבי... קבלת שבת אצל הכותל המערבי זו חוויה שאין למצוא כמותה בשום מקום אחר בעולם".

(קונטרס הכותל)

שאלתיאל: איך רב מקובל מתכוונן לשבת?

הבמון: אתה בטח חושב שהוא למד הרבה לפני שבת.

שאלתיאל: בטח, זה הכי חשוב.

הבמון: הרב גץ היה שותף מלא בהכנות לשבת קודש. ביום שישי בבוקר השכם, נכנס הרב למטבח ובישל את הדגים - דגים תוניסאים מפולפלים, לאחר מכן פנה לחדר האורחים ותוך שירה וזמרה השלים את עריכת השולחן שהתחיל כבר ביום חמישי. על השולחן פרס מפה צחורה והניח עליה 12 חלות, מעשה ידי אשתו, זיכרון לשנים עשר שבטי ישראל וכנגד שנים עשר כיכרות לחם הפנים, סביב גביע הקידוש של הרב הניח לכל סועד מעל גיל 13 גביע כסף, אותו הקפיד להבריק בעצמו. הרב הביא זוג הדסים, אחד כנגד שמור ואחד כנגד זכור, ואיתם היה מקיף את שולחן השבת. בתוך אגרטל הניח זה פרחים גדול, אותו הקפיד להביא לדעייתו כל יום שישי.

שאלתיאל: ובשבת עצמה?

הבמון: בכרם בן זמרה היה לרב מניין בביתו. בתום התפילה הסב הרב לסעודת שבת ועמו אורחים רבים, במשך השבת דרש הרב בדברי תורה. לשיחותיו נמשכו ילדים ומבוגרים כאחד, ודבריו הוסיפו נופך קדושה לשבת.

"מן הראוי לציין כאן לשבח את מנהגם המחודש של ישראל לפקוד ברוב עם את הכותל המערבי בראשי חודשים ובערבי ראש חודש. לא רק בשבת ובמועד כי אם גם בראש חודש שופע הכותל משמעות מיוחדת. אף בנקודה זו מתנוצץ אורה של הישועה, אור תקופתנו העקבתא דמשיחא, ראשית גאולתן של ישראל.

(קונטרס הכתל)

שאלתיאל: אין שום חג בחודש חשוון

הכמון: אצל הרב גין היה...

שאלתיאל: באמת? מעניין! איזה?

הכמון: זה לא רק בחודש חשוון. זה יום מיוחד בכל חודש.

שאלתיאל: מה? ראש חודש?

הכמון: כל ראש חודש היה כיום חג בבית משפחת גין. ביום זה לא כיבסו, לא גיהצו ולא תפרו. הרב הקפיד ללבוש לבוש מיוחד לראש חודש וערך סעודה חגיגית עם נרות ומפה לבנה, בה נטלו חלק אורחים רבים שפקדו את הבית.

שאלה: איך מציינים את ראש חודש בבית ספרכם?

1. _____
2. _____
3. _____

תמונה מאירה

בקידוש לבנה הרב היה מייחד ייחודים ומכוון כוונות, דבר שנמשך זמן רב. היו שפרשו, אך את אלו שנשארו עמו עד הסוף היה מברך שלוש פעמים: "שלום עליכם, שלום עליכם", לוחץ ידו לסובבים אותו ורוקד ושר בדבקות עצומה לפני ריבונו של עולם.

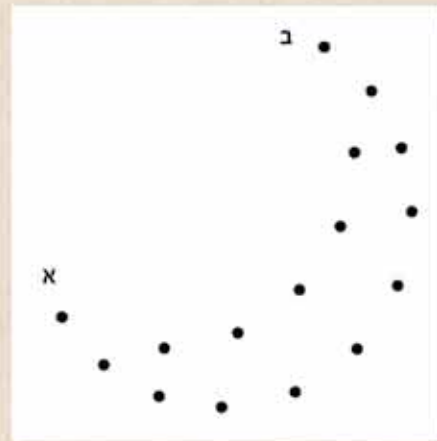
אם תענה נכונה על השאלה תמצא את האות שממנה צריך להתחיל את האיור. עבור מהאות הראשונה אל הנקודה הקרובה ביותר והמשך הלאה לנקודות הקרובות עד האות שמופיעה ליד התשובה הלא נכונה. משם המשך שתשלים את הציור בנקודה הראשונה.

השאלה:

בראש חודש:

א. מנהצים

ב. לא מנהצים

"הרב הראשי שלמה גורן שליט"א הגיע בזמן ולאחר דברים קצרים מעניינא דיומא, בדרך על הנר הראשון. איש ביטחון העלה את הנר בחנוכיית הגו ומנהל העבודה בחשיפת הכותל - כהן - העלה את הנר הראשון ממול לבית קודש הקודשים. מעמד זה הוא תמיד מרגש כאשר בעיני רוחנו ניצבת המנורה של בית המקדש כשהכהן מעלה את נרותיה. ה' יזכנו לראות בכך בעגלא ובזמן קריב".

(יוםן הכותל)

שאלתיאל: קראתי בעיון את דברי הרב ביומנו. אז הוא בכלל לא הדליק נרות חנוכה?
חכמון: בטח שכן! הוא הדליק עם בני משפחתו ליד ביתו בעיר העתיקה ברובע היהודי בחנוכייה מפוארת, עשויה כסף טהור. הוא הקפיד מאוד להדליק את הנרות בזמן. המעמד היה מאוד מרגש, ואנשים היו נעמדים כדי לחזות ברב העומד ומיוחד את הייחודים המתאימים בעת הדלקת הנרות. לאחר מכן נכנסו בני המשפחה הביתה, הרבנית הכינה סעודה עם מאכל מיוחד לכל אחד מלילות החנוכה והסעודה לוותה בשירה ובשמחה.

תמונה מאירה

שאלתיאל: לא הבנתי כמה חנוכיות היו.

חכמון: שלש חנוכיות היו מודלקות במתחם הכותל:

האחת - חנוכייה גדולה, ניצבת סמוך לכותל המערבי, מודלקת בשמן זית וך על-די אישיות ציבורית חשובה- הרבנים הראשיים לישראל, שר הדתות ונבחרו צבור שהרב הזמינם.

השנייה - חנוכיית גושמוקמה ברחבה העליונה של הכותל, אותה מדליקים אנשי צבא ומשטרה, והשלישית - החנוכייה שהודלקה במחילות הכותל אל מול קודש הקודשים.

שאלתיאל: ומה הרב חיבב ביותר?

חכמון: החנוכייה השלישית, הנסתרת מעין כל ומקומה חבו במנהרות הכותל אל מול קודש הקודשים.

מתח קו בין החנוכייה ובין מי שהדליק אותה

חנוכייה ליד בית הרב	הרבנים הראשיים
חנוכייה ליד הכותל המערבי	איש כהן
חנוכייה ברחבה העליונה של הכותל	אנשי הביטחון
חנוכייה מול קודש הקודשים	הרב נץ

תמונה מאירה

בט"ו בשבט נהג הרב לקיים סעודת חג השולחן היה מלא בפירותיה הגדולים והמשובחים שנתברכה בהם ארץ ישראל, תוך הקפדה על כך שהפירות יהיו מארץ ישראל, ולא פירות מיושבים המגיעים מחוץ לארץ.

כשהיה גר בירושלים אף ביקש במיוחד שישמרו לו אשכול ענבים, אף שהיה קשה להשיגו בעונת החורף.

זהה לפחות שבעה פירות שנמצאים על שולחנו של הרב:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____

"כל הזמן חיינו במחשבת ארץ ישראל".

(מתוך רבנים שכתבו הרב בהרבנית לנוחותם)

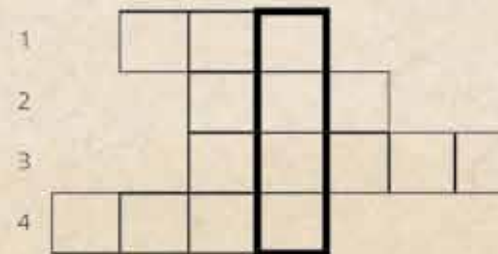
שאלתיאל: ט"ו בשבט הוא חג של ארץ ישראל?

חכמוני: בהחלט. שאול נחמאס סיפר ששאל את הרב גין מדוע יש רבנים ואדמו"רים שאינם עולים ארצה. הרב ענה: "אני מאמין בעשייה - קירוב הגאולה במעשה ידינו. אנו בעצמנו נעלה ארצה, ונקלוט יהודים מכל קצוות תבל, ניישב ונכנה את הארץ. הננו זוכים לראות שהארץ שמחה בדרכנו, מקבלת באהבה את בניה השבים אליה ונותנת פרייה".

שאלתיאל: אז הרב אהב את פירות הארץ?

חכמוני: בוודאי. הרב שמח שמחה גדולה בפירות העסיסיים שגדלו במטעי הישוב, ורצה לשתף בשמחתו את כל יושבי הארץ. על כן בהיותו מנהל בית ספר בכרם בן זמרה דאג למלא את אמתחות המורים, בנות השירות ואורחים שהודמנו לישוב שנסעו למרכז הארץ, בפירות שונים, ובעיקר בתפוחים. האזור מפורסם היה בתפוחיו הנפלאים, העסיסיים והענקיים, והרב היה מבקשם שיראו את נפלאות הארץ לתושבי הערים.

אם תפתרו נכונה את התשבץ, תקבלו פרי משובח שאינו משבעת המינים, שהרב התגאה בו מאוד.

1. גם בשעה וגם בארבעה
2. אם היין
3. פרי עם כתר בראשו
4. מכיל גלוטן

תמונה מאירה

תלמיד מתחפש לרב

הרב ורודניץ בסעודת פורים

שאלות:

- א. מה מקומה של הרבנית בשולחן של הרב? _____
- ב. מצא את הדברים השווים בתחפושת של התלמיד לרב, ואת הדברים השונים

הדברים השונים	הדברים השווים

- ב. מה ניתן ללמוד מכך שהתלמיד מנסה להתחפש לרב שלו?

"קהל גדול מאד ביקר מאז הבוקר ועד עתה. במיוחד באו מחוץ לירושלים ונתעוררו כמה בעיות הלכתיות ובין השאר האם בן ירושלים יוכל לקרוא מגילה למפורזים. האחרונים דנו בשאלה זו ודעותיהם חלוקות. בהסתמכי על הגמרא הוריתי לקרוא את המגילה אך ללא ברכה".

(אמנן המטל, י"ו באדר תשל"ב)

שאלתיאל: מה היה מיוחד בפורים של הרב?

הכמון: כשהרב הקריא לבני משפחתו את המגילה, הוא הדגיש מילה אחת.

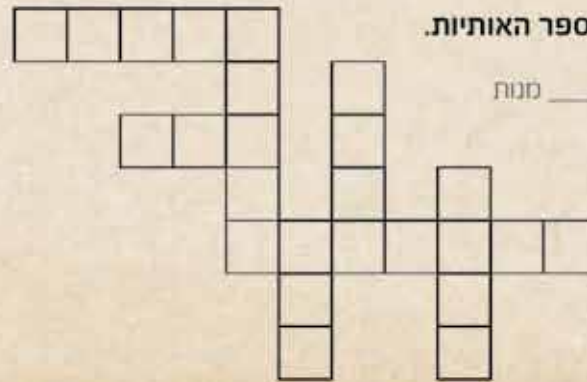
שאלתיאל: איזו מילה? המלך?

הכמון: לא, את המילה "אסתר המלכה", ואז הוא היה מצביע על רעייתו ששמה אסתר.

שאלתיאל: היה עוד משהו בפורים שהיה קשור לשמות, נכון?

הכמון: תשמע, זה מדהים. הרבה אנשים היו באים לבקרו בפורים. הרב היה מתחפש לאחשוורוש ויושב עם כוס יין. היו שבאו להביא משלוח מנות והיו שבאו להשתתף בסעודת פורים. במשך שעות רבות הרב ישב ליד בקבוק היין וכל מי שאמר את שמו קיבל מיד פסוק שמתאים לגימטרייה של שמו, ועוד דברי תורה רבים. היין כאילו לא השפיע, אך "נכנס יין יצא סוד".

⊗ שבצו את המילים לפי מספר האותיות.

- היו מגיעים לרב לתת _____ מנות
- _____ סוד
- ערך הפסוק
- מילה מרכזית במגילה
- מה הרב קרא
- נכנס _____
- מילה שהרב הדגיש

☒ משימה: תארו/י את ההכנות לפסח בכרם בן זמרה, כאילו את/ה מן החוגגים שם:

תמונה מאירה

את ספירת העומר היה הרב סופר בדיוק עם שקיעת החמה. תוך כדי נינון היה מתכוון בכוננת הרש"ש, ומשך הספירה ארכה שעה ארוכה.

באחת השנים זכה הרב בפרס מטעם משרד הדתות. הרב ביקש שהטקס יתחיל מוקדם על מנת שיוכל לספור את העומר בזמן המדיק, המארגנים גענו לבקשתו אך מסיבות שונות לא החל הטקס בזמן.

כשהטקס החל לבסוף, הרב הלך אל מאחורי הפרגוד. התרכז והתנתק מכל הקורה סביבו ובדיוק בשעה היעודה החל לספור את העומר כהרגלו על פי כל הכוננות. רק לאחר שעה ארוכה, מססיים את הקריאה, שב לאולם כשפניו קורנות מעוצמת המצווה אותה קיים זה עתה, ואז הוענק לו הפרס.

"ביום החג נהרו רכבות מתפללים. מזג האוויר שהיה אביבי צח ונעים הוסיף להתרוממות הרגשת החג. אורחים רבים שחשבו כי יתקיים סדר ציבורי, נקלטו אצלי בבחינת "כל הצריך ייתי ויפסח".

(יומן הכותל, תשל"ב)

שאלתיאל: כיצד היה נראה ליל הסדר בבית הרב גין?

חכמון: ליל הסדר אצל הרב היה באווירה מיוחדת של שמחה והתרוממות. כל ילד קרא קטע מההגדה וחרב סיפר, הציג והמחזו לילדים את אותו קטע בצורה חיה עד שהם הרגישו כאילו הם עצמם יצאו ממצרים.

שאלתיאל: ואיך הילדים נשארו ערים?

חכמון: הרב חילק שקיות עם אגוזים כדי שישארו ערים בליל הסדר עד תום קריאת ההגדה.

שאלתיאל: אח! אם הייתי זוכה להיות אתו בליל הסדר. אילו לפחות הייתי מתלמידיו...

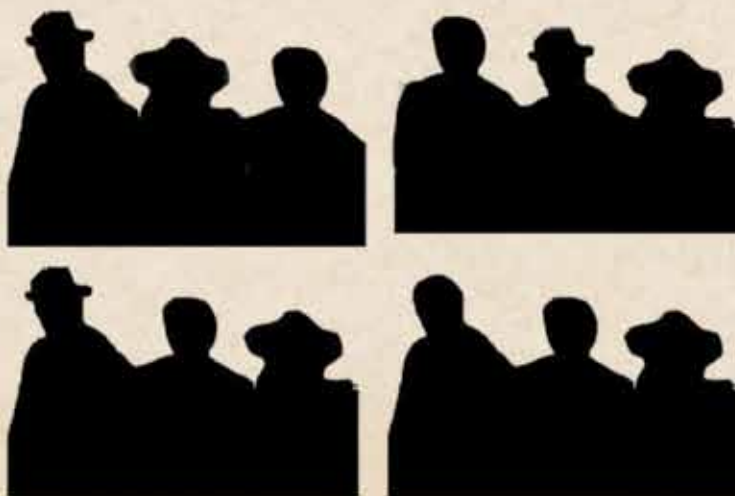
חכמון: עם תלמידיו הקרובים ובני משפחתו הרב גם אפה את המצות בערב פסח, 'מצות מצווה', האפייה נעשתה בדקרוק רב, מתוך שמחת מצווה. לפני פסח נוהג היה לסייע כלכלית לתלמידיו. והיה מחלק קמחא דפסחא ואף דאג שלכל תלמיד יגיעו שק תפוחי אדמה ומצרכים נוספים עד לפתח ביתו.

שאלתיאל: ובכרם בן זמרה?

חכמון: גם שם תושבי האזור התכנסו ואפו בעצמם את המצות תוך שירה והתלהבות כשהרב מנצח על המלאכה. הרב שחט שלשה כבשים: לחג הראשון, לשבת ולחג האחרון, לכבודם של האורחים הרבים וקרובי המשפחה שפקדו את ביתו של הרב בימי החג.

תמונה מאירה

הרב ג' נפגש במהלך תפקידו עם ראשי ממשלה רבים, נשיאים ושרים. בתמונה הוא מצולם עם ראש הממשלה יצחק רבין ושר הדתות יצחק רפאל. מצא את הצללית המתאימה לתמונה:

"אני קצין קרבי בצה"ל... אני ציוני יותר מציונים רבים, אוהב אני את צה"ל ופעלתי כדי שכל יחידותיו יערכו טקסי השבעה ברחבת הכותל".

(הרב לכלי התקשורת)

שאלתיאל: המצווה העיקרית ביום העצמאות היא המנגל, נכון?

חכמון: ממש לא. יום העצמאות עניינו הודיה לקב"ה על הקמת המדינה היהודית. הרב התייחס אל יום זה כיום חג ממש. הוא ערך סעודה בלילה וביום וכל התושבים הגיעו בהמוניהם, אליהם הצטרפו אורחים נוספים. בתום הסעודה בלילה, היו יושבים בצוותא ולומדים במשך שעות רבות בענייני גאולה, בהלכות מלכים לרמב"ם, במצוות יישוב הארץ לרמב"ן ועוד.

שאלה X

הרב למד דווקא ביום העצמאות. מה ניתן ללמוד מכך על הקשר של יום העצמאות לתורה?

✕ בחר את התשובה הנכונה, מה מלמד אותנו הסיפור?

- א. לא להתייאש
 ב. שהרב דאג לילדות יותר מאשר לו עצמו
 ג. שיש חוס בל"ג בעומר בגלל המדורה
 ד. אף תשובה לא נכונה

תמונה מאירה

בהניעו לירושלים למד הרב גץ את תורת הנסתר אצל הרב מוצפי ואצל הרב עובדיה הדאיה.

לאחר שהתגלתה נדולתו בלימודי הקבלה קיבל את הרשות להחזיר עטרה ליושנה ולהקים מחדש את ישיבת המקובלים "בית אל".

בהניעו לגיל 65 גילה לתלמידיו שנגזר עליו למות בשנה זו, אך ביקש וקיבל עוד שבע שנים כדי שיוכל ללמד עוד את תורת הקבלה.

הוא המשיך ללמד עד היום האחרון בו, זכה לחדש את הסבנה בהקמת בית מדרש הקיים ופועל עד היום.

גלו - איזה שיר מתחבא בתוך הגימטריה?

200, 2 | 10, 6, 8, 1, 10 | 400, 20, 300, 40, 50 | 1, 300, 200, 10

"לימוד חכמת הקבלה היה חביב מאוד על חכמי תונים והם תמכו בישיבה הקדושה בית אל... הרש"ש היה אומר "מי שברך" לקהילת תונים ומתפלל עליה שלא תיחרב... עתה ידעתי את הסיבה להישרדותה של קהילת תונים ואולי שלי עצמי".

(דב הכותל, עמ' 23)

שאלתיאל: מה היה הרב גץ עושה בל"ג בעומר?

חכמון: בל"ג בעומר הרב גץ היה הולך למירון להשתטח על קברו של רבי שמעון בר יוחאי ולהשתתף בהדלקה. בידו שקית מטבעות, ובכל קופת צדקה שם מטבע. במשך הלילה למד קבלה ועם הנץ החמה התפלל שחרות.

שאלתיאל: אולי הפעם תספר לי סיפור?

חכמון: סיפרה קלרה רוזין: "שנה אחת בל"ג בעומר היה יום יפה. השמש זרחה ופרחי אביב מילאו את השדות. חברתי ואני החלטנו ללכת למירון לקבר הרשב"י. עלינו על עגלה ונסענו איתה למירון. המוני אנשים היו במירון וכולם רקדו ושמחו. לפתע החל לרדת גשם שוטף, מבול ניתך ארצה ואנו נרטבנו עד לשד עצמותינו ורעדנו מקור. לפתע הופיע הרב מולנו, "כיצד הגעתן?" שאל.

"בעגלה", ענינו. "וכיצד תשובו?" הוסיף הרב ושאל.

"איננו יודעות אם העגלה תשוב לקחתנו".

שמע זאת הרב, פשט מעילו מעליו וכיסה בו שתינו.

האנשים מסביב עמדו משתאים והביטו ברב המכובד הפושט את מעילו כדי לעטוף בו שתי ילדות קטנות, וכך שבנו הביתה, כשאנו עטופות בחום המעיל ובחום ליבו".

תמונה מאירה

ימים מספר לפני פרוץ מלחמת ששת הימים הגיע יאיר הי"ד, בנו של הרב למצוות. באותו יום קיבלו צו גיוס תושבים רבים וביניהם הרב. בנו אבנר וחתנו ציון. בלילה ישב הרב עם בנו וחתנו ולמדו בצוותא בהלכות מלכים לרסב"ם על חובת היציאה למלחמה, שאפילו יוצא חתן מחופתו. אבנר מאורס היה ואמור היה להתחתן מספר שבועות לאחר מכן.

אבנר הי"ד נהרג ליד שער שכם (חצר המטרה מימי ירמיהו הנביא). שעה קלה לפני הפריצה אל תוך החומות נפצע קשות ונפטר מפצעיו. לכותל לא זכה להגיע. אך הכותל שב לחיק עם ישראל. סיפורו מסופר בספר "הצנתן שלא זכה לגעת באבני הכותל".

משימה: מצא רמזים בשיר לנפילתו של אבנר בנו של הרב

"אשרי לי שזכיתי ואוי לי שזכיתי שבני נפל במערכה על שחרור ירושלים"

(רב הכותל, עמ' 98)

בשנת העשור לשחרור ירושלים והעיר העתיקה התקיים בכותל טקס מסלכתי. הרב חיבר שיר:

בעזרת צור אלוקי צבקות,
אשר לב מלכים בידיו,
קריה נאמנה חוברת יחדיו
לפני עשור משאת דורות.

שעטו, הסתערו עלי חומות
חיילי ישראל, נפשם בחירוף
הפקירו דם, עצמות וגוף
לגאולת עיר, כסופת דורות.

לב הומה, עיניים נשואות
נפעם, נרגש בלבת אש
משיאות מופלאה מחלום ליש
הוגש השי, מנחת דורות,

ורבים, רבים בחורי חמודות
נשרו, אחד ושמונים ומאה
ובשפתיים ובלב אז נישאה
"שמע ישראל" תפילת דורות,

בזכות קרבן, שבנו לך ירושלים

אך, עד מתי קדשי מחניים

בני נכר מקדשי יורשים

ובני עמי ממנו גרושים?

אין איש מאנשי שם בבית

והיכל פנימה שמיד ושית.

מתרפק אני על כותל מערבי

ולידו אערוך מהלל לבי

וצקון לחשי יעלה לעליון:

שמחה ושלוש הבא, לחוכי פדיון

משיח שלח ומקדשך כונן,

פינו שחוק מלא ולשונונו רנן.

תמונה מאירה

הרמב"ם (תעניות א', א-ד') קבע: "מצוות עשה מן התורה לזעוק ולהריע בחצוצרות על כל צרה שתבוא על הציבור".

בחודש אייר תשל"ל, בזמן מלחמת ההתשה, תקעו בכותל בחצוצרות. החצוצרות הגיעו לידי הרב נץ למשמרת בכותל, ובעתות צרה הוציאן ותקע בהן בחבורה מצומצמת בסחילות הכותל, אל מול מקום קודש הקודשים.

במלחמת יום הכיפורים תשל"ד, הוציא הרב את החצוצרות ותקע בהן מדי יום ביומו להצלחת עם ישראל במלחמתו הקשה.

בעצרות תפילה רבות דאג הרב להבאת החצוצרות ולתקיעה בהן על ידי כוהנים.

מצא את הפסוק שמסתתר במילים הפוכות:

מויבו מכתחמש מכידעמבו ישארבו מכשדח מתקתו תרצצחב

"ואני, גם שהגני בחוץ - נמצא אני בבית אל... וכשנמשך אני לשער ישיבת בית אל - הכול נמחק אצלי, ונפתח לי פתח של צלילות דעת בלימוד".

(הרב נץ בדבריו אל הרב מרדכי אליהו)

שאלתיאל: מה זה "רשפי אש"?

חכמון: לרב נץ הייתה שיטה מיוחדת איך ללמוד את ספר הקבלה "עין חיים" בצורה מסודרת ומעמיקה ולהגיע לדיוקים עדינים ביותר. את חידושי העלה בספר "רשפי אש" שהינו מבוא לקבלה.

שאלתיאל: הקבלה הייתה דרך חייו?

חכמון: אכן, גם בחיי היום יום נהג הרב על פי הקבלה. לכן גם הקפיד לקשט את ביתו בירק לקראת חג השבועות, כזכר למעמד הר סיני.

שאלתיאל: מי עזר לו?

חכמון: הוא עשה זאת בעצמו.

משימה: גזרו את הירק וקשטו את הבית:

מרכז למידה סביב דמותו של הרב אַ, לכיתות ח'-י"ב

הרב גץ כדמות ערכית ומתמודדת

מטרות היחידה (ידע, ערכים, מיומנויות)

1. להכיר את דמותו של הרב גץ כדמות עילאית, מתמודדת ומתקדמת לאורך השנים.
2. למצוא נקודות להזדהות ולרפלקציה בין הלומד לרב גץ במצבים יום יומיים.
3. להאמין כי ניתן לשנות ולתקן מצבים ותכונות בחכמה וביצירתיות.

מבנה היחידה

מרכז הלמידה בנוי מתשע תחנות. לכל תחנה מוקצות כ- 10 דקות של פעילות. בכל תחנה התלמידים יקבלו כרטיסי פעילות המורכבים מטקסטים, רובם לקוחים מיומני הכותל שכתב הרב גץ במשך עשרות שנים. התלמידים יתבקשו לקרוא את קטעי היומן ולבצע משימה אינפורמטיבית להבנת תוכן התחנה ומשימה רפלקטיבית להפנמה ולבירור אישי שלהם מול הדמות.

מומלץ שהלומדים יתחלקו לקבוצות בנות שלושה או ארבעה תלמידים.

ניתן להפעיל את מרכז הלמידה בכרטיסי פעילות מודפסים או בחדר מחשבים כפעילות מתוקשבת. במידה והפעילות הינה מתוקשבת, ניתן להוסיף משימות חקר, כגון:

- ◀ מצאו קטעי עיתונות וחדשות מהתאריך המדובר.
- ◀ מה התרחש בארץ ובעולם באותה התקופה?
- ◀ מי היו הדמויות המוזכרות או האירועים המוזכרים בקטעי היומן?
- ◀ מצאו והגדירו תובנה שעולה לכם מקריאת היומנים.
- ◀ שתפו חברים.

מורים יקרים מצ"ב קישור לקובץ של יחידה זו בנוגל דוקס, כך תוכלו לערוך ולהשתמש בה כרצונכם.

כתיבה

יעל אלון ויפתח גץ, נכדי הרב גץ

מספר שיעורים מומלץ

2 שיעורים רצופים

מבוא ליחידה

הרב מאיר יהודה גץ הוא אחת מהדמויות האגדיות והקסומות של ירושלים בת זמננו. הרב גץ אנד בתוכו דמויות רבות, חבש כובעים שונים, הכיר וייצג תפיסות מגוונות. הוא נדד בין יבשות, ארצות ותרבויות ועבר ממקום מושב לעיר. הוא היה חוט מקשר בין עדות ומנהגים והיווה מוקד משיכה להפכים ושונות. כל זאת תוך עבודה פנימית מתמדת, עבודת מידות ועבודת קודש, עבודת-אל נקיה ומסורה, עם הנהגות של יחידי סגולה שכמעט ואינם מצויים בדורנו.

במרכז למידה זה יחוו הלומדים מקרים יום יומיים מתוך התמודדותיו של הרב גץ, לפי התיעוד ביומניו. התלמידים ידרשו לנתח את האירועים, לחשוב על פתרונות ולמצוא את הבחירה והחכמה של הרב. מטרת הלימוד במרכז היא להגיע להבנה שתורתנו היא תורת חיים בה נדרשת עבודה פנימית מתמשכת, תפילה והתמדה בקבלות והנהגות בדרך העולה לעבודת ה' שלמה, למיצי של חיים ולהגשמת חלומות פרטיים וכלליים.

הקשרי הוראה

שיעורי חינוך וחברה

תחנה ראשונה - קורות חיים, שאיפות תורניות וכלליות

התבוננו בקורות חייו של הרב נץ.

- ◀ סמנו בצבע אחד את ההישגים התורניים של הרב, ובצבע שני את ההישגים הכלליים (השכלה, צבא, קריירה).
- ◀ כתבו את קורות החיים שהייתם רוצים שיהיו לכם, כתבו את שאיפותיכם התורניות והכלליות.
- ◀ כתבו את קורותיכם עד כה, סמנו את ההישגים התורניים והכללים, למשל: קראתי לבר מצווה שלי את כל הפרשה וההפטרה, סיימתי מסכת, הצלחתי לקום לתפילת שחרית בזמן וכדומה. הישגים כלליים: הדרכתי בתנועת נוער, התנדבתי ב... אני עוזר בבית ב... אני לומד ונבחן בבגרות ברמה גבוהה, אני מתמיד במחויבות אישית מול בן משפחה וכדומה.
- ◀ משימה לאמיצים... כתבו קורות חיים עם נושאים / אירועים שלא הצלחתם בהם, כתבו: מה למדתם מכל אירוע? חשבו: איזו השראה אתם מקבלים מקורות חייו של הרב נץ כלפי עצמכם?

בסיד

מאיר יהודה נץ תולדות חיים

- מוניא תרפייד (1924) - נולדתי בסוניס לאבי רבי צמח זצ"ל.
- עד תשי"ג (1943) - סיימתי חק לגנדי הנטיסיים התורניים והכלליים.
- סבת תשי"ד (1943) - נשאתי אשה (לאחר השחרור משליטת הנאצים ימ"ש).
- תשי"ו (1946) - הוסמכתי לרבנות (בנסך שלב עליון בלמודים), ומוניתי לרב אזורי בצפון מערב סוניס.
- תשי"ז (1947) - קבלתי תואר "נוסריון" לאחר למודים אוניברסיטיים במשפטים.
- תשי"ו-ט' (1949-1946) - פעילות ענפה בהנהגה בחו"ל, ארגון העליה לארץ בצרפת, ובה פתחתי מוסדות לנוער מצפון אפריקה.
- תשי"ט (1949) - עליתי ארצה. ולפי בקשתו הופניתי לנגליל העליון. מוניתי למנהל רשת בתי הספר של הישובים בסביבה וייסדתי מושב כרם בן-זמרה שכהנתי בו גם בתפקיד רבני בצד יתר התפקידים.
- תשי"א (1951) - הוסמכתי לקצונה בצה"ל, לאחר סיום קורס קציני חי"ר, וסיימתי קורס טפקדי פרנסות.
- תשי"ד (1954) - ייסדתי בנגליל העליון את בית ספר האזורי לילדי הסביבה.
- עד תשכ"ז (1967) - ספלתי בבסוס האזור בתחום הארגוני, הכלכלי, הרוחני וגם הכסחוני, בתפקידי מא"ז ומפקד חבל.
- תשכ"ח (1968) - בגלל סבות משפחתיות, עזבתי את הנגליל ועליתי לירושלים ת"ו, ומוניתי ע"י שר הדתות למתאם ראשי ברחבת הכותל.
- תשכ"ט (1969) - נתמניתי ע"י הרבנות הראשית לישראל לתפקיד - הרב המסונה על הכותל ויתר המקומות הקדושים סביב להר הבית.
- תשל"ח (1978) - נתמניתי ע"י משרד הדתות - בנוסף לתפקידי הרבני, גם למנהל האדמיניסטרטיבי של הכותל.
- תשס"א (1981) - נתמניתי עפ"י "חוק המקומות קדושים" למסונה מבחינה משפטית, לאחר פרסום התקנות המיוחדות לכותל.
- תשנ"א (1991) - קבלתי מנוי מטעם הרבנות הראשית לישראל ושר הדתות, גם כרב המסונה על כל המקומות הקדושים בארץ ישראל.
- תשנ"א (1991) - קבלתי מטעם הרה"ר לישראל, מנוי ל-"איש הר הבית" ואמרוכל בית המקדש, שיבנה במהרה בימינו, אמן.

תחנה שנייה - תנאי קבלה לישיבה

הרב גץ היה ראש ישיבת המקובלים "בית אל". עליכם לשער מה היו תנאי הקבלה לישיבה. כתבו את כל העולה בדעתכם. מיצאו והיעזרו בתנאי קבלה למועדונים ויקרתיים כגון: לקורס טיס, למועדון הלורדים בלונדון, למכבי תל אביב, לבית ספר לרפואה, לישיבה גבוהה ואחרים. לפניכם כרטיסיה ריקה עם חמש שורות.

- ◀ נחשו מהם חמשת התנאים לקבלה לישיבת המקובלים "בית-אל" וכתבו בכרטיסיה שלהלן.
- ◀ קראו את תנאי הקבלה לישיבת המקובלים.
- ◀ השוו את מה שכתבתם לרשימה שייסד הרב גץ - ראו להלן - וסמנו את התנאים שאם נחשתם נכונה אכן תואמים לרשימתו.
- ◀ סמנו מה הפתיע אתכם ומדוע.
- ◀ סמנו מה נראה לכם חיוני.
- ◀ דרגו את התנאי ההכרחי ביותר לדעתכם.
- ◀ חשבו איזה כלל הייתם מכילים בישיבה / במוסד הלימודי שלכם. נמקו מדוע.

חמשת התנאים לקבלה לישיבת המקובלים בית אל - לדעתי:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

תנאי הקבלה לישיבת המקובלים "בית אל" בראשות הרב גץ:

א. טהרת הגוף

להקפיד על טבילה בכל עת הצורך וכן על ניקיון בגדים מכל לכלוך. ואין צריך לומר על ניקיון מוחלט של הגוף בכל חלקיו, שהוא משכן לנשמה הקדושה.

ב. שלום בית

לכבד את האישה למעלה מיכולתו וידאג לצרכיה ככל האפשר. להתרחק מהקפדה עליה ועיניו בראשו להבזיח בין עיקר לטפל. ולהבזיח הבחנה דקה לעשות רצונה כדי ששם ייה ישכון בבית ותחול עליו הקדושה.

ג. אהבת ישראל

לאהוב כל אחד מישראל ויהיה בכל מצב שיהיה, באשר שורש ישראל הוא אחדות מוחלטת כאיש אחד כלב אחד, וללמד עליו זכות בכל היכולת (וכמוכן אהבה זו לא תגרע מאומה מחובת התוכחה וההשתדלות להשפיע עליו לחזור למצבו), ובכלל יתנהג ברחמים ובאהבה עם כל בריה.

ד. קדושת העיניים

זה השער להייה, להשתרל בכל הכוח לשמור על הענין הזה ולהתרחק בתכלית הריחוק מלהסתכל בנשים, מבלי להתנהג בעזרה תמהונית, ומכל שכן ימנע מלהדיר בוק חס ושלוש. ובד בבד יתהלך בטוהר הלכ וכיוצא המחשבה, ובעיקבתא דמשיחא זה של זמננו, צריך להרחות בחפילה ובתחזונים לסייעתא דשמיא להזמלט מואת, ומן השמים ירחמו בלי ספק.

ה. דקדוקי מצוות

להיזהר מאד בכל דקדוקי המצוות ואל יזלול בשום פרט. ישתדל מאד לקיים המצוות בחשק גדול, בהתעוררות הרגש ובשמחה גדולה.

ו. שמירה מכעס

לשמור עצמו מכל כעס ואם ח'ז נכשל בכך, יודרו לטבול במקוה בכונה הרצויה אך מבלי שיהיה בכחונת 'אחטא ואשוב' ח'ז.

ז. צמצום אכילה

להיזהר מריבוי אכילה וראשית כל, להימנע משתיית יין, או כל משקה משכר, פרט לסעודת מצווה וגם זאת במידה הולמת.

ח. מישט שינה

להתאמץ בהתאמת מצות גדולה, בשקידה ובעקביות, למעט מהשינה בהדרגה ולהשכים קום, תחילה, ירגיל את עצמו פעם בשבוע ואח'כ פעמיים וכן הלאה, הולך וער, עד שיגיע לקום לפני נקודת חצות הלילה והכל בשום שכל ובתבונה, כי המטרה היא להשתלט על הגוף החומרי ולא לשוברו חלילה.

ט. סדר עבודה

בנוסף לסדר הקבוע, להשתדל יותר בימי ראשון ושני בשבוע בהתבוננות אלוהית

תחנה שלישית - האמת והשלום אהבו

קראו את הקטע המצורף מתוך יומניו של הרב ג' והתייחסו לנקודות הבאות:

- ❖ כיצד נהג הרב ג'?
- ❖ האם הייתם אתם נוהגים כמותו?
- ❖ הרב ג' היה ידוע כאיש חסד גדול וגם כאיש אמת וישר כסרנל. הילכו שניהם יחדיו?

יום ז', ז' בכסלו תשל"א (1/12/70)

... נדלג ואמר: יצאתי מחשב למשרדי ומה עני ראותי? התבוננתי בין חוזרים על רקע צילומי אלמוניות. לא הספקתי להתארגן עד שאנשי צוות האלמוניות יצאו מחשב. אביתי לקומה שבדף נסתים התנון. אך לאחר דקות ספורות ארזי הושות (בלוויית שארית ארביים) גידי את את חתם מול ברל בלוח פרובוקטיבית בולטת ופולחית, כשאיש אחד עומד בצד ומצלם את כל ה"צנף" המלמלה הזאת לעיני מיום התננים ממראה אני בני ישראל החכים איש ברוח, מי באקן מי באצול' ווי במה ברל (לבד מולכה כוללה). אמית שאמרו בו, חקתי את שמו מנהיג בין חזנים וכל אנצ' כמי שהרצתי ביוחם כשכל צד לא היה יכול שלא לפגוע בו. מילא אני ממה ומה. אך נשאלת השאלה תהיזה למה קרה כל זאת? למה הצלמ משנה עלו לאחר כל החמה נירא החוד המעבד? ועוד שאלות: למה התקנאו לא הסתפקו בממאה סביבת אם בכלל היה צריך להחזיק? וכי לא טוב יותר אלמוניות תבצע ממנה כח קדוש מאשר מראות אחזקת? ולמה אנשי צוות האלמוניות, בידעם את רישותם של מוגים מיומים אלמוניות, נכנסו בתוקם וצאת למרות תזהרות רס"ל הנקודה [הרב מלח הנקודות המעלות] שמהי אתם להסתפק בצלומים מלמלה? ולמה ארזי אנשי האלמוניות גידים כלי אמית? להנציח מלמלת אמית? אמר: אבדן שבאקום הקדוש מנהיג בללל שאת אינם, תפלה שום קלטה, כל אחד איוב אונז' לעני ולבד ששלום ואמונה שררו כאן. מילא ומוכה, נלקחתי הביתה על-ידי מכונת של "מין דוד". אותם החבלות תפוסות תפוסתה איש מחר, אך מי מבוס לפשף תפוסה? החברק את שמו ישראל בשלום שרר שכתני בתוכני וברכני בשלום ואמונה - בלי קלטה

תחנה רביעית - ירושלים שבלב

לפניכם קטעים מיומנו של הרב ג' המתארים עד כמה הייתה ירושלים קרובה לליבו. קראו את הקטעים ציינו ליד כל קטע איזה ערך בא לידי ביטוי בו, דרגו את סדר החשיבות של הערכים, מגבוה ביותר לפחות. הקבוצה צריכה להגיע להסכמה מלאה.

פעילותו בעיר העתיקה

יום ז', ז' באייר תשל"א (25/11/70)

19.30 - יצאתי בשעה טובה את 'העיר' לקומה ועלד ותפוקת, אם כי תפוסתם ממש - משפחת - עלן רק שתיים מדי באו (במסגרת מילא מחרת, ישיבת הסקל' ומלח המלומדות⁸ מנון יורה, מבר ומברד ותפוסת תפנית מלמלה שבמדינתם מלמלת בלית בין מקום מלמלה.

יום ז', ב' בסיון תשל"א (26/5/71)

19.50 - סלפתי מיום אחרי תפוסתם - בעול' למלמלת משפחת - גם תפוסתם היום ותפוסתם ועוד תפוסת: ביטום התפוסתם אמרן קבוצת נציג' מלמלה למלמלת בעיר תפוסתם מלמלת מוסק ומלמלת מחרת מלמלת שיהי. אני צריך למלמלת מחרת מלמלת מוסק כי מדי מלמלת למלמלת אמרן את תפוסת מלמלת מאיר בלא מדי משפחת מלמלת ברוך תפוסת מלמלת כמו

¹ נחל טוריה - כשבוע לאחר סלמחת ששת הימים, ב-18 ביוני 1967, הסרוך הארצי של הסתדרות 'המפלג המודרני' אל עדי קולק, ראש עיריית ירושלים, בבקשה להקים גרעין נחל תעשייתי דתי ברובע המודי, אחד מייעודי הנחל היה הקמת האוניברסיטה באזורי ספר, באזורים אחרים שהיו רגישים מבחינה מדינית-ביטחונית וכן באזורים שבהם לא בשלל עדין התגוררים להתיישבת אחרת. בשנת ה-60 הוקמו גרעינים של בוגרי בתי ספר מקצועיים כדי לשרת בקיבוצים מתועשים ובעירי פיתוח. אחד הגרעינים היה 'גרעין צוות' (גרעין נחל תעשייתי) של הסתדרות הנוער הדתי העובד, שהורכב מבוגרי ישיבות 'תורה ומוסר', כגון 'כפר אברהם' (ישיבה טכנולוגית הקיימת עד היום) ו'מרחם איתן' (הגרעין הקדום של הישיבה הסקנענית 'קריית נוצר').

² גרעינים אלו (1965 ד' 1966) של נחל תפוסת ביה דמוס בהר ציון (שהיה באותם ימים בגול 'חב' עם ידן), גיעודו של ש. כהנא, מנכ"ל משרד הדתות, ששראה לאנונה וליישוב את הר ציון ולמנוח השתלשלות מלמלת במקום. זהו דמוס העיר הנחלקה הקיים עד היום.

³ גם גרעין צוות ג היה מיועד לשרת בהר ציון, אך הם בעקבות סלמחת ששת הימים נשלח ליישוב ולאנוס את הרובע היהודי. היו שני מוטות. וכל אחד מהם בין 20 ל-30 תגורים אשר שירתו ברובע היהודי שלוש שנים. גרעין צוות ג שירת מ' 1967 עד 1970, וגרעין ד - עד סוף 1971.

⁴ חברי הנחל סגו 'מתחלחל' או 'מאחזת' 'עוריה', אני על מי שהם נכנסו לרובע הקודי כחצי שנה לפני כן. חוננת הביח הרשמית והכנסת ספר חזרה לבית הכנסת המסלולר בזווי מחסה נערכו בל"ח באייר תשכ"ח (25 במאי 1968). אחריו שלוש שנות צבא היו מיועדים וחברי הגרעין להתגורר, להקים בתי מלאכה ולהישאר ברובע היהודי. אולם בשל הקושי לקיים חיי ישיבה בכניסה עירונית עזבו רוב החברים רק מיומנם נשאר.

⁵ חינוך לייני כ' בשינים הראשונות שאחרי סלמחת ששת הימים התגוררו ברובע היהודי אלפי ערבים.
⁶ ישיבת הכותל - כשבוע שלטאור סיום סלמחת ששת הימים ביקש מרכז ישיבות בני עקיבא להקים ברובע ישיבה עם פסיפיה בשם 'משמר הכותל'. הישיבה נועדה לבוגרי ישיבות תיכונות בגיל גיוס, והם היו אמורים לעסוק בלימוד חזרה ובשמירה ליד הכותל המערבי ברובע היהודי במסגרת שירותם הצבאי. הישיבה נפתחה ב' באב תשכ"ז (13 באוקטובר 1967) במבנה בית ספר וקושי בקושי הדתי של הכותל המערבי, בזמן בוין שחזר שימש את בית הדין הרבני הגדול. הייתה זו ישיבת הסדר הנושית שהוקמה במדינת ישראל (אחרי ישיבת כרם ביבנה, שהוקמה בשנת תשי"ד (1953) והחלה לשמש כיישבת הסדר בשנת תשכ"ה (1965)). בד' בחשוני תשכ"ח (11 באוקטובר 1967) עברה הישיבה למבנים לט שמונים בבתי מחסה למרות התנאים הפיסיים הקשים (חול וקש במקום מרוסות, יריעות נילון במקום חלונות זכוכית, מנבים ללא זרימה סדירה של מים ותסיסה, וטמי שירותים טעוים שלא היו בזמן המבנים אלא בזמן) גדל מספר התלמידים בשנים הראשונות והישיבה שימשה מבנה אחר מבנה ברובע היהודי, הארמון המוסלמי.

⁸ מעון הסטודנטים - מלבד נחל טוריה וישיבת הכותל הוקמו ברובע היהודי מעונות לסטודנטים עולים מטעם בית"ר ומסעם בני עקיבא.

הרב הרבנית לוי וצאצאים סופרים נחמיה רחם בעיר העתיקה

במהלך שנת תש"א נעשו מספר ניסיונות לשכנע את הרב גץ לקבל עליו את תפקיד רב העיר העתיקה, אך הרב סירב. ניסיונות אלה ונימוקיו לסירוב מתוארים ביומנו. בלוחיות של הרב סיפור על כך הרב אביגדור נבנצל שליט"א, רב העיר העתיקה, לציבור הרב ששטע את הדברים בהסתעה.

יום ה', כ"ב באבשחון תש"א (19/11/19)

19:00 - מחצית עם הרב נוסעו לט"א הוא ביה"ד או את חילוקת חצי היראשן, כשו כן נבטא לי איתרוב אשת בני שפית חולסה ביער ססק חרין בענין נילוס השחרוז על ידי רבנית בוחאק השמה ידעו מחי הרב ויראשי לקבל את חרקות על חשר השקיקו חסת ואני אגיד בקרב בלפנת יד חלמי שמת שנית או שאני טרדי אחי בענין חכונל בכדי שאכל לחוסלי עליו של נוסל. אך הוא נוסלי בלחם אקוקתי רשות לקבל ביער.

יום ה', כ"ב באביר תש"א (4/3/19)

20:30 - שפית שר חשר השקיקו, שאני אגיד בן השפסני בבחיר בן שד אחי, ארש חשר השקיקו סררניס בבל חוקלי לקבל עלי שחר קרשני זו בשתי אפניס א כל חלי אני נרנן לחוקל נוק לי כל קנא. ב אחי רחא את שמי אכשר לבנת על כסאם של ארכ לנך ואררי חרוד זקיקט קרשניס חסירי עלון קשא גריר של רשעו את נשי אררת רבנות חשר. אך הם חולסו לחבר את סררניס בניי חלילי חרוד שנס חולסו ביער ניראש.

יום ה', כ"ב באבשחון תש"א (13/11)

19:00 - חרוב ככתינ לחינסים ב"ש"ד לרדית קבס בעיר קרשני יודי רכון ושכנית אפניס תכנס לחילסה בלפלא ובסמן קרוב (ויבאחרוז ובסמן קרוב).

יום ה', כ"ב באבשחון אט"א (13.11)
 19:00 - היום ככתינ אהנס סקד אריות קבס גריר קרשני. יהי
 נכון ושכנית צופני תנס אהובלה בערל א אפון קרני

יום ה', כ"ב בשחט אט"א (13.11.19)
 (20:30) - הנה מרוב נחשבת אה יגובק על אש פני אהנס ארתי
 גריר השחיקה ממאד נכשני אשני, שחלום ומשאר נכשני מילכל
 אש רתגלם. הלילה ארתי זה לא משפתי אה הלילה כנאשון
 גריר ציון-יהי נכון ושכנית צופני תנס אהובלה בערל א אפון
 קרוב אמן ואמן.
 יתקדם איהל נחלונד היתק"א השלונות אפני אקני גרירתי אשני
 גריר השחיקה. נב אר"ל

יום ה', א' בשח תש"א (3/2/19)

22:50 - חרני מרוד ומשבי ארש יגובק על אש ככתינ לחינסים לרדית בעיר השקיקה מחרד נפסני אשני
 חלום ומשאת נש חרדות אש חקשפת חלטה לנתי אה כל שפתי את חלטה היראשן בעיר ציון.
 יודי רכון ושכנית אפניס לחילסה בלפלא ובסמן קרוב אמן ואמן.
 7:00 - ליהל חמאריה חקיקטו השחרוזים אפניס בוקר ברדיתני אשני בעיר השקיקה. כה ל"ח.

תחנה שביעית - יחס לפצועים ולחיילי צה"ל

קראו את הקטעים שלהלן.

חשבו: מה היחס של הרב גץ לפצועי חיילי צה"ל העולה מהם?

בכל צדנת לו צד

יום ח' א' בתשרי תשל"א (8/10/70)

12:00 - קבלתי תלום לסיור בבית החולים היסודי ולברך את החולים הסובלים אני עשה זאת ברצון רב ובאהבה.

יום ו' ט' בתשרי תשל"א (9/10/70)

13:00 - עם שעת הצהריים הגעתי חולים אל בית החולים וראיתי את המצב הרעוע של החולים החייבים באשר אינם נשכרים בקפדנות ויש להם צרכים רבים המצריכים להם סיוע רב. חשבתי להודיע להנהלת בית החולים על המצב הרעוע של החולים וליידע את הרב על המצב הרעוע של החולים.

יום ד' י' באול תשכ"ט (20/8/69)

01:00 - כבד חלב על השמחת חיות השמיות והמפוזרות השונות חילי ישראל בחוב מי אלוהים נפלאים מדי זמן ביוזם - הי"ד - ובאת מבלי שתירשם כל תחורה שיהיה להם חלק מהם על הקדושים. עד שתיד יודי הכותל נשמרת בקפדנות חשיר על השמיות הסובבות השכינה שתתפתח בצד ישראל חלב נחם כמותו וקנינו לו-ח נשאנו יודי רצון שאחרי ח' ברחמי החיובים חילי למלאך השמיות ויחס את באות השכינה ונאמרת שמו בית ישראל בלי יסורים נכסנו אמן.

הרב גץ, אב שכול בעצמו, חש רגשות עזים של אהבה וחמלה כלפי חיילי צה"ל וכוחות הביטחון. הוא התרכז בתעצומות הנפש ובנבורה היהודית שעוברת מדור לדור. את הצער והכאב הוא הפנה לתפילה על כלל ישראל ועל הפצועים בפרט.

משימות

- ▶ כתבו מקרה אישי שמוכר לכם של שכול או פגיעה של כוחות הביטחון.
- ▶ חברו תפילה אישית להחלמה ולנחמה.

תחנה שמינית - חידוש ישיבת בית אל: לחוות בעוצמה אירועים מכוננים

הרב גץ לא נתן למקרים "לעבור לידו". הוא חי את הרגע מחד ואת הנצח מאידך. הוא חווה כל רגע ורגע ואפשר לעצמו ולסובבים אותו לחוות במלוא העוצמה את רגשותיהם. כאשר אתם קוראים את הקטע הזה, אלז רגשות עולים בכם?

כתיחתה המחודשת של ישיבת בית אל

ישיבת בית אל היא ישיבת מקובלים שנוסדה בירושלים בשנת תצ"ו (1737) בידי ר' גדליה חיון. אחריו (משנת תק"א, 1751) עמד בראשות הישיבה ר' שלום שרעבי - הרש"ש הקדוש, מגדולי המקובלים. הישיבה פעלה בעיר העתיקה עד נפילתה במלחמת העצמאות. בשנת תשי"ח (1958) הוקמה הישיבה מחדש ברחוב רש"י שבעיר החדשה, על-ידי הרב עובדיה הדאיה. לאחר מלחמת ששת הימים שיקם הרב גץ את הישיבה במעונה המקורי (שניוקס ונהרס בקרבות ובתקופת השלטון הירדני). ועמד בראשה עד פטירתו. טאו פטירתו עומד בראשות הישיבה תלמידו הרב ישראל אביחי שליט"א. יש לציין שלקהילה היהודית בתוניס, טוצאו של הרב גץ, היה קשר עתיק עם ישיבת המקובלים בית אל עוד מימיו של הרש"ש. הקהילה נהגה לשלוח תרומות להחזקת הישיבה והרש"ש נהג להתפלל לשלומה של קהילת תוניס (ראו: רב הכותל, עמ' 23).

י"א, אדרה ממנון תל"ז (טו - אב - ת"ל)
 1820 - בלומביה על יום י' אדרה ממנון תל"ז כתיב. את מסוב לי
 נגמלם נבנס' במחילת נקדוני'ה, נני לגמל לי קיבול. כב מלך
 מאמביקני שגקלני, נונמן ז' אקר קנני. כמתיק: אלו קט קטני
 נלניק. לו בלג. נאמב ננעם גלול. עכ מלם ונמלני גליו אגמנו,
 נממקני בנעם סנוטונני ופקלג אונלג בנינו ימיו. על מלוג נקמק
 נשמלג הימני, מל עננו קננו ממ אצנינו...

יום י"א י"ד אדרה תל"ז (1817)
 1810 - אדרה נוסקני אדרה על מתיק ימיו פניק, בנינו י'
 אמביק נלכני אלפני גישיה נקמלג - מיה גל - גל - גל
 נמלני נמני - נמלני כמל - מלני קניו מל נמלני מל
 נמלני נמני - נמני נמלני ימל מל נמלני נמלני
 1810 - חנני - מל בלומביה גישיה נמלני - נמלני - נמלני
 נמלני נמלני נמלני. י. נמלני ז'י אמב נמלני נמלני יקני ק'
 גישיה נמלני נמלני (נמלני...)

תחנה תשיעית - הכותל כמקום קדוש ולא מקום תיירות

קראו את הקטעים הבאים וחשבו מה המסר שהרב גץ ניסה להעביר לגבי היחס לכותל המערבי.

קדושת הכותל - לא מקום תיירות חול

יום ס', ז' באייר תש"ל (13/5/70)

04:00 - לחיות חיינו הרבה נשאתי בראש חילומיכם כמעט כסוד. ביקרתי ראש המחנה יצחק חיים בשעה 10:00, בלחצתי חז' אני מקוה שנוכל לעמוד בהשגחה ולחזיק את קדושת הכותל שאינו מקום לתיירות חילונית אלא למקום קדוש בקדושת חזיונות השריפות חזירי יצר.

12:30 - דעה לא - הביקורת קטן וקטן מושגי שבדרך זו שחיינו בהשגחה על חצי המושב ביקור. לברית ראש המחנה, נאוו שר הדתות ושר המשטרה (1) וכן קצינים בכירים המשטרה וחבבא חבבת מאיר התנחלה בזירה מספרות ומאגרות כבוד. לחיות הדקדוקות האיסוס של שר המשטרה וסייענו לבנות כיפה, לא נפירנו לפרובוקציה שלו וגם ראש המחנה מצידה התחננה מתנג. לאחר סיום בית הכנסת ובחליות נתקבלה החלטה בלשכה שליד הספרייה לכבוד קל הרב סולא מרד לברית מאיר את ספר חת"ך לחיות בברכה בלא שם ואמרי כך חוקרין חסרל על אי הכותל. להצטיי סרל זה מצאיר יפה את תנועה על ידי הכותל ומדלים את קדושתו בזירה נאות; הרבה מופת חי בדי תפילות והתקפכות תנועה, דמעות, ימי אגל עליה לרב, הכנסת ספר תורה, ט' באב, תנועה וזכוו חשפני ברקני תבונה על חיולי צח"ל שמתח ביוצאי נפש את ממחר קצנו הטריות אידיאליות ותמונות משמר בית הקדש. מזה גם תשובה אילנית לחקרונים בסולי חתקתנה - השפתי לראש המחנה את ספר התחלות בקופסת השפטים קריים: "יחי לך, לברית ראש המחנה, ספר זה בשפת שמה ובשפת צדי, בשפת חסרחה ובשפת נפת, בשפת דאבה ובשפת באולה, לחקירי שם ותצטרותי". היא קבלה חסר ברש ואמחה בשפתו "זה נוח לי מאוד". לאחר ציבות החלטה רכפתי את השופת חודירתי לחם על שיקולי השקולה תנאח ומסודרתי לתפקיד.

יום ט', ט' בתמוז תש"ל (7/7-76)

סוד - חלומים נתנהו נביל. גבתי לראש חקון חבבה מרשתי ספן פוליה מלכה זמ קרין נקא שבבני ג' ז' זבנו שמו אמרי הקלה ואכן הוא משה לחלואי. א, ויפ"ה לנפן גבלי נשינה אגם בשלח החמת למה יגלי כל עקן ופאלו פוקא! במצט לול נוצלתי מפעל מנגה ונמשקתי בתקידה זמט חקל בנא נמא אל מר נשקל ונמלקר ממקום בני אר מ' מסמך זל המרבי.

יום ט', יב בתמוז תש"א (17/7/76)

היום - באה י' ג', נתקנתי מנחה מילת א' זלגנו שמתול ארבע. זל וקיר כסיג
בסבי' ב' - זלג נבלתי בשט"ח"ה זלג כולח נסתי גבמול ציני - זל חוגן
א' ג' ג' - נרמגן גיגי צבים נשאני ממנפתי ממתול, וכל אלקיני גיגי טמאני
י' מ' נשית ז' ג' זל גיבול גמנוה זיבין אמן ואמן.

09:00 - באו ידן חתקנתי מראח חומר לאציר שחול לקדש הקודשים, את הקיר כוסיני בפרכות

42

ואת חרפסם באמחה ואת כולם נכסתי בדמעות צניי על חרבן בוענן חתקנן בידי חיים כשאני מתפרנס

מחול, בדת אלקני בידי טמאים יתן חסם וקברך וקני את חסלו בהחיה בחיני אמן ואמן.

דמויות מספרות - על חייו ופועלו של הרב גא' לכיתות ד'ו'

מבנה הסעילות

שלב א - פתיחה - תיאור השיעור ומטרותיו

הכרות עם תמונת הרב גא'

שלב ב - עבודה בקבוצות על כרטיס דמות

שלב ג - במליאה - הצגת הדמות הנלמדת בקבוצה

צפייה בסרט + משימת צפייה

שלב ד - סיכום הנלמד

מהלך הסעילות

שלב א - פתיחה

1. המנחה יסביר שבמהלך השיעור נפגש דמות שונת וקטע יומן (חלק מהדמויות דמוניות) כל דמות תספר מהזווית שלה על אדם מאוד מיוחד, גדול בתורת הנגלה והנסתר, בעל מידות נעלות, אהב הארץ והמדינה ורב פעלים - הרב מאיר יהודה גא' זצ"ל.
2. המנחה יציג / יקרין או יתלה על הלוח את תמונת הרב גא' (נספח 1).
3. המנחה ישאל את התלמידים האם שמעו על הרב גא' ופועלו ויסביר את מטרת השיעור.

שלב ב - עבודה בקבוצות

- ◀ המנחה יחלק את התלמידים ל-9 קבוצות ויחלק לכל קבוצה כרטיס דמות (נספח 2).
- ◀ התלמידים יקראו את הכרטיס ויענו על המשימות שבתחתיתו.

כתיבה

מירב מגני, כותבת סיפורים ושיעורים במסגרות שונות

מטרות

- ◀ התלמידים יפגשו עם דמותו של הרב מאיר יהודה גא'.
- ◀ התלמידים יתוודעו לתקופות שונות שבהן חי ופעל הרב מאיר יהודה גא'.
- ◀ התלמידים יחוו תכונות וערכים של הרב גא' וירצו ללכת בדרכיו.

עזרים

- ◀ נספחים 1 ו-2
- ◀ פרטי לבוש להצגת הדמויות

משך הסעילות

לפחות שני שיעורים ברצף.

כל קבוצה, לפי סדר הכרטיסים, תציג במליאה את הדמות שלה על פי המחווה הבאה:

1. שם הסיפור ותוכן הסיפור (באמצעות דרמה או הקראה)
2. תיאור התקופה בה התרחש הסיפור (לפני קום המדינה / מלחמת השחרור / מלחמת העצמאות וכו')
3. ערך או תכונה שלמדנו מהרב בעקבות הסיפור.

שלב ד - צפייה בסרט איש האמונה - הרב גץ

קישור לסרט איש האמונה - מקוצר

קישור לסרט איש האמונה - מורחב

המנחה יסביר שבסרט נצפה בסיפור חייו של הרב גץ ונחווה את דמותו המיוחדת. נראה מקומות ואנשים שפגשנו בכרטיסיות כגון: בית הכנסת של הרב גץ מול קודש הקודשים, ראיון עם הרב יצחק פרץ (אחת הדמויות בכרטיסי דמויות), כרם בן זמרה ועוד ועוד.

משימה תוך כדי צפייה בכל פעם שהסרט יציג נושא שקשור לדמות שמוצגת בכרטיס של הקבוצה חברי הקבוצה ירימו ידיים.

הערה: הסרט מעט ארוך. חשוב לצפות בו מראש ולהריץ תוך כדי הקרנה את קטעי הראיונות וכו' בהתאם לרמת התלמידים.

שלב ה - סיכום

המנחה ישאל את התלמידים מה למדו / מה התחדש להם במהלך השיעור על הרב גץ. המנחה יסכם את עיקרי הדברים שנלמדו: תכונות, ערכים וכו' של הרב גץ.

הרב מאיר יהודה גיץ זצוק"ל
 נולד ט"ו באב תרפ"ד - נפטר כ"ג אלול תשנ"ה זצ"ל

סיפורים על הרב גץ

1.

סיפור מאת גבריאל - שמש בית הכנסת בתוניס / 1934

כבר זמן רב אני עוקב אחרי הילד המופלא הזה, נצר למשפחת רבנים. שמעתי שהוא צאצא של רבי חיים בן עטר זכר צדיק וקדוש לברכה.

כבר מגיל שש הוא לומד גמרא כמו מבוגר. עכשיו הוא בן עשר וכבר יודע לדבר עברית, ערבית, צרפתית, לטינית ואידיש. תשאלו: איך אידיש בתוניס???

ובכן, יש כאן קהילה אשכנזית מאיטליה והילד הפלאי הזה הלך בעצת אימו ללמוד תורה מהרב האשכנזי ועד מהרה קלט את שפת המקום. עם כל זה הוא משתובב ומשחק עם יתרו הנערים במרץ רב. כדורגל זה המשחק האהוב עליו.

אבל יום אחד ראיתי משהו שלא אשכח עד יומי האחרון ועל זה אני רוצה לספר לכם:

אצלנו בתוניס יש מנהג להניח מול הנער צלחת מטבעות זהב, סכום כסף גדול שיספיק לצורכי השבת. מניחים את הצלחת עם המטבעות לפני נער ומבקשים ממנו לקרוא בתורה עם טעמים. אם הוא לא טועה בכלל - הוא מקבל את כל הכסף, אבל על כל טעות מורידים לו מטבע. אצלנו בתוניס ההגייה הנכונה והקריאה הרהוטה בתורה זה ערך עליון. אני תמיד נהנה להתקרב אל מאיר יהודה בזמן שהוא קורא ולהקשיב לקריאתו הנהדרת. אחר כך אני מתענג לראות אותו ממלא את הכיסים בזהב. את כל הכסף הוא מביא אל אימו שתקנה בשר, דגים, סולת, ירקות, פירות, יין, קמח ו... יום אחד אני שומע את מאיר יהודה קורא והמלמד מוריד לו מטבע. הוא קורא שנית את הפסוק ועוד מטבע יורד מהצלחת. "על מה ולמה?" שואל הנער. "אם אתה רוצה שאסביר לך את טעותך עליך לוותר על כל הכסף", אומר המלמד ומתבונן סקרן לראות מה יגיד הנער.

ואני חושב... "נו, מה יגיד? ימשיך הלאה בקריאה. יהיה לו את כל הכסף פחות הסולת". אבל הנער הזה לא רגיל. הוא אוהב את התורה יותר מזהב. "תסביר לי את טעותי, אני מסכים לוותר על כל הכסף", הוא אומר בנחרצות. הפעם כל כך נדהמתי שישבתי להקשיב גם כן להסבר של המלמד. פני הנער שמחו על הלימוד החדש, אך לפתע הבחנתי שהתעצב על הכסף שהלך, כי איך יחזור הביתה בידיים ריקות? המשפחה

ענייה וזה הכסף נועד לצרכי השבת. גם אני התעצבתי. לא יכולתי להמשיך את עבודתי, ובלי לחשוב הרבה הלכתי אחריו. הוא הולך מהר ואני בעקבותיו, והנה אני רואה אותו עוצר, מביט כלפי מעלה ואומר: "אסור להתעצב. האוכל לשבת אינו קבוע וניתן לנו מאבא שבשמים".

"וואו, איזה נער מופלא! זה הקטן - גדול עכשיו וגדול יהיה", חשבתי והמשכתי ללכת אחריו, ובגלל שהוא היה בשמחה גם אני התחלתי לשמוח. פתאום נעצר שוב, הרים משהו מהארץ ורץ בשמחה גדולה הביתה. מה מצא לא ידעתי, אבל כשהלכתי לשוק לקנות צרכי שבת ראיתי את אימו של מאיר יהודה ממלאת סלים של בשר, דגים, קמח, סולת, יין, תמרים וצימוקים. אז הבנתי, היה זה מהכסף שמצא מאיר יהודה בדרכו הביתה.

משימות

1. תנו כותרת לסיפור.
2. מה אפשר ללמוד מהסיפור על אופיו המיוחד של הרב גץ?
3. אילו ערכים באים לידי ביטוי בקטע שקראתם?
4. חלקו תפקידים והתכוננו להציג את הסיפור בפני הכיתה / בחרו נציגים שיקראו את הסיפור.
5. היערכו להציג בפני הכיתה התייחסות לנושאים הללו:
 1. שם הסיפור ותוכן הסיפור (באמצעות דרמה או הקראה)
 2. תיאור התקופה שבה התרחש הסיפור (לפני קום המדינה / מלחמת השחרור / מלחמת העצמאות וכו')
 3. ערך או תכונה שלמדתם מהרב בעקבות הסיפור.

קטע יומן / 1942 - הבחור מאיר יהודה גץ

בן 17 וחצי שנים הייתי בזמן שהנאצים הגיעו לתוניס.

אימה ופחד נפלו עלינו, יהודי הקהילה. דוד אחי הגדול נלקח למחנה עבודה עם יתר הגברים. יצאתי אחריו ונתפסתי אף אני. לקחו אותי יחד עם בחורים נוספים למחנה עבודה ביער לא הרחק מתוניס. הגרמנים ציוו על יהודי הקהילה להשיג עבורנו אוכל. פעם התנפלה חבורת שודדים על האוכל ואנו נותרנו רעבים וצמאים, אך נאלצנו למרות מצבנו להמשיך לעבוד בפרך.

"הי, יהודים בזויים", קראו אלינו הגרמנים, "הנה לכם פירורים מהאוכל המשובח שלנו", והם השליכו שאריות של אוכל לעברנו כמו שמשליכים עצם לכלב.

יהודים שלא יכלו עוד לשאת את הרעב התכופו בשארית כוחותיהם וליקטו אוכל מהאדמה. הגרמנים פרצו בצחוק והתמלאו עונג למראה היהודים המושפלים.

"ריבוננו של עולם!" זעקתי. "ראה כיצד כבוד ישראל עמך מושפל עד עפר!" גם לי הרעב הציק עד מאוד, אך כבוד ישראל היה יקר בעיני יותר. התהלכתי בראש מורם בין שאריות האוכל בלי לגעת בו. לפתע ניגש אליי קצין גרמני: "מדוע אינך אוסף אוכל??" צרח.

הישרתי אליו מבט גאה ואמרתי: "איני רוצה לאכול מהשאריות שלכם". הגרמני שלף אקדח וכיוון מעל ראשי. הבנתי שבעוד שניות לא אהיה בזה העולם והתכוונתי בכל ליבי למות על כבוד ישראל. "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד!" זעקתי בשקט. פתאום החזיר הגרמני את האקדח לנרתיקו ואמר: "חבל שאינך גרמני". ניצלתי ושמחה החליפה את הפחד, הן זכיתי להשיב ולו במעט את כבוד ישראל האבוד.

אחר כך העבירו אותנו לעיר נמל, מרחק 600 ק"מ מתוניס. היה עלינו לפרוק נשק מאניות תוך כדי שהאנגלים מפציצים את הנמל. באחת ההפצצות ניצלתי את ההזדמנות לברוח מהמחנה. רצתי כל עוד כוחי בי ובדרכי נתקלתי במפקד הגרמני. עם מעדר שהיה שם הכיתי בחוזקה על ראשו ונסתי משם בלי לדעת מה עלה בגורלו. חיילים איטלקים שפגשתי בדרך ריחמו עליי והעלו אותי למשאיתם, הלבישו אותי בבגדי חייל איטלקי ודחפו לידיי בקבוק יין. כשהגענו לגבול הצביעו עליי ואמרו: "זה חבר שלנו, השתכר המסכן". כשהגעתי לכפר יהודי קפצתי מהמשאית. לצערי לא מצאתי מחסה ונאלצתי ללון תחת כיפת השמיים. הייתי רזה מאוד, מלוכלך

ועייף. זה זמן רב שלא בא אוכל אל פי. הבטתי אל השמים, ירח מלא הציץ אליי. חישבתי את הזמנים ולפתע נמלא ליבי תקווה: "ט"ו בשבט היום! ריבוננו של עולם, אם תיתן לי חיים אני מבטיח לעלות אל ארץ ישראל ובט"ו בשבט אעשה סעודת הודיה ואהלל שמך על פירותיה של הארץ".

לימים זכיתי לעלות ארצה ולקיים בהידור ובשמחה את נדרי.

משימות

1. תנו כותרת לסיפור.
2. מה אפשר ללמוד מהסיפור על אופיו המיוחד של הרב גץ?
3. אילו ערכים באים לידי ביטוי בקטע שקראתם?
4. חלקו תפקידים והתכוננו להציג את הסיפור בפני הכיתה / בחרו נציגים שיקריאו את הסיפור.
5. היערכו להציג בפני הכיתה התייחסות לנושאים הללו:
 1. שם הסיפור ותוכן הסיפור (באמצעות דרמה או הקראה)
 2. תיאור התקופה שבה התרחש הסיפור (לפני קום המדינה / מלחמת השחרור / מלחמת העצמאות וכו')
 3. ערך או תכונה שלמדתם מהרב בעקבות הסיפור.

סיפור מאת ויקטור / ילד בעיירה 'סוק אל ארבע' 1946-1948

אני גר בעיירה סוק אל ארבע, עיירה קטנה בתוניס. למה קוראים כך לעיירה שלנו אתם שואלים? כי בימי רביעי מתקיים כאן שוק ססגוני. אני אוהב להסתובב בשוק, להריח את ריח הפירות, לנשום אל קרבי את ריחות המאפה המתוק, להסתובב בין התבלינים הצבעוניים ולהריח את ריחם המשכר. אבל הכי אני אוהב - להאזין לשיחות המבוגרים.

"היום יגיע אל העירה שלנו רב חדש, אומרים שהוא רק בן 22 שנים", שח שלמה למסעוד.

"אל תביט אל גילו הצעיר, אומרים שהוא בקי בתורה ובחכמה, יודע להתחזן ואף להיות שוחט, מוהל ואפילו לערוך נישואין כדת יודע הוא", ענה לו מסעוד.

ובאמת כך היה. הרב מאיר יהודה גץ הגיע אל העירה שלנו ועסק בכל הדברים החשובים. הכול מכבדים את הרב מאיר יהודה גץ וסרים למשמעתו. יום אחד קרא לי הרב: "ויקטור, לך אסוף את כל החברים בני גילך ובואו יחד אל בית הכנסת".

כשהתקבצנו יחד הושיב אותנו סביבו ולימד אותנו חומש. כשסיים אמר: "ילדים צריכים ללמוד תורה, בואו לתלמוד תורה גם מחר". אבל אנחנו לא הינו רגילים בזה. תורה למדנו בשבת עם אבא ובמשך השבוע סייענו בעבודות הבית או הסתובבנו יחד ברחובות. גם לשחק בכדור אהבנו וכמובן לטייל בשוק ביום רביעי. למחרת הגיע הרב ולא מצא אותנו בבית הכנסת.

- "ויקטור", קרא לי, "אסוף את חבריך".

- "אני מבין שאינכם רגילים ללמוד, ומה תרצו לעשות?" שאל ברוך.

- "לשחק כדורגל!" ענינו פה אחד. "נהדר!" קרא הרב. "המתינו כאן, תיכף אשוב אליכם". כעבור דקות לא האמנתי למראה עיניי: הרב המכובד לבוש בבגדי ספורט, בידו כדור חדש מתקרב אלינו בחיוך רחב. חשבתי שיוכיח אותנו על שאיננו חפצים ללמוד את התורה הקדושה ובמקום זאת הוא משחק עמנו במרץ רב. האמינו לי, מעולם לא הנהייתו כך ממשחק כדורגל. הרב היה שחקן מעולה ומאמן מצוין.

שמש לוחטת עמדה במרכז השמים, עיפיים היינו ומרוצים. או אז משך אותנו הרב אל בית הכנסת: "הבה נלמד כעת תורה", אמר. וכולנו הלכנו אחריו בהערצה. לאט לאט חדרה אהבת התורה אל ליבנו והחומש היה לנו לחבר. כך הקים הרב מאיר יהודה גץ את התלמוד תורה הראשון בשוק אל ארבע.

עברו מאז שנתיים. יום אחד קרא לי אליו: "ויקטור תלמידי, יודע אתה עד כמה אהבת הארץ בוערת בעצמותי, והנה בחסדי ה' קמה מדינת ישראל. בקרוב אעזוב את תוניס יחד עם אשתי וארבעת ילדיי..." ידעתי שהרב מדבר בשבחה של הארץ, ידעתי שמשפחות רבות עוזבות את תוניס ועולות ארצה אל המדינה החדשה בהשפעתו, ידעתי שהוא מכשיר נערים ומאמן אותם בדרכם ארצה, חלקם עולים ללא משפחתם. חיבקתי אותו וכשדמעות בעיניי הבטחתי לו שניפגש במדינת ישראל שבארץ ישראל.

משימות

1. תנו כותרת לסיפור.
2. מה אפשר ללמוד מהסיפור על אופיו המיוחד של הרב גץ?
3. אילו ערכים באים לידי ביטוי בקטע שקראתם?
4. חלקו תפקידים והתכוננו להציג את הסיפור בפני הכיתה / בחרו נציגים שיקראו את הסיפור.
5. היערכו להציג בפני הכיתה התייחסות לנושאים הללו:
 1. שם הסיפור ותוכן הסיפור (באמצעות דרמה או הקראה)
 2. תיאור התקופה שבה התרחש הסיפור (לפני קום המדינה / מלחמת השחרור / מלחמת העצמאות וכו')
 3. ערך או תכונה שלמדתם מהרב בעקבות הסיפור.

משימות

1. תנו כותרת לסיפור.
2. מה אפשר ללמוד מהסיפור על אופיו המיוחד של הרב גץ?
3. אילו ערכים באים לידי ביטוי בקטע שקראתם?
4. חלקו תפקידים והתכוננו להציג את הסיפור בפני הכיתה / בחרו נציגים שיקראו את הסיפור.
5. היערכו להציג בפני הכיתה התייחסות לנושאים הללו:
 1. שם הסיפור ותוכן הסיפור (באמצעות דרמה או הקראה)
 2. תיאור התקופה שבה התרחש הסיפור (לפני קום המדינה / מלחמת השחרור / מלחמת העצמאות וכו')
 3. ערך או תכונה שלמדתם מהרב בעקבות הסיפור.

4.

סיפור מאת יצחק פרץ / נער בארמון בצרפת 1948-1949

עכשיו אני עצוב. בכל פעם שאני נזכר באבא, באימא ובאחיי הקטנים שנשארו בתוניס הלב שלי מתמלא בגעגועים. אני לא רוצה שידאו אותי בוכה לכן אני מתחבא כאן בין העצים שסביב הארמון. כאן בארמון פורבו שבצרפת נמצאים יחד איתי מאות בני נוער מתוניס וממרוקו. אנחנו ממתנינים להזדמנות שתאפשר לנו לעלות ארצה למדינת ישראל שזה עתה קמה. לא, אני לגמרי לא מצטער שאני כאן. חלמתי לעלות ארצה והחלום שלי קרוב להתגשם. אני אכין מקום טוב למשפחה שלי שעוד תגיע. אוי, אני דואג להם מאוד על שהם עדיין בתוניס, כי מאז הכרזת המדינה הערבים פורעים ביהודים ומסוכן להלך ברחובות. אז איך חבורת נערים בודדים מסתדרים יחד? מה עושים כשיש מריבות? מה עושים עם הזמן? שליחי הסוכנות דאגו לזה. ובאמת לא יודע איך הייתי מסתדר בלעדיו, בלי הרב מאיר יהודה גץ. הרב מתייחס אל כל אחד מאיתנו כמו אל אבא. הוא דואג שנאכל טוב ונישן בזמן. כשהוא רואה אותנו עצובים הוא מנחם ומחבק, וכשאנו רבים וכועסים (ויש לא מעט מריבות) הוא משכין שלום ומלמד אותנו איך כדאי להסתדר אחד עם השני.

לרב יש לב רגיש וקול נעים, וכשהוא אוסף אותנו כל בוקר לתפילה אני מרגיש שהתפילות שלי עולות ישר לשמים. אחר כך הוא לומד איתנו חומש, משנה וגמרא, ותאמינו לי התורה מפיו מתוקה כל כך ומשכיחה ממני את כל העצב והגעגועים. בכל שבת הרבנית אסתר אשתו של הרב מכינה לנו משהו טעים שמזכיר לנו את הבית ומרעיפה עלינו מילים טובות.

אני רוצה ללמוד היטב תורה כי כשאגדל אהיה רב, כמו הרב מאיר יהודה.

מה זה? אני שומע את קולו קורא בשמי! בטח שם לב שלא הגעתי לארוחה והוא מחפש אותי בין עצי הארמון. תראו כמה אכפת לו ממני... תראו איך הוא אוהב אותי כמו אבא.

אני חושב שאני כבר לא כל כך עצוב.

"אני כאן... כבר מגיע הרב..."

סיפור מאת הרבנית אסתר גץ - 1949

החלום הגדול התגשם, אני דורכת על האדמה הקדושה יחד עם בעלי הרב מאיר יהודה וארבעת ילדיי!

יחד איתנו עלו גם נערים רבים מצרפת, ובעלי שיחיה לא נח ולא שקט עד שמצא לכולם מקום טוב לגור וללמוד. אבל כשהגענו למקום שסידרו לנו - נהיה לי שחור בעיניים.

מחנה עולים, כולם צפופים עם כולם. בכל פינה אוהלים ללא שירותים, ללא מטבח וללא מים בברזים. בעצם אין בכלל ברזים. "ברוכים הבאים למעברה", ברכה אותי אישה אחת בשפה שלא הבנתי. מזל שבעלי הרב מאיר יהודה מבין הרבה שפות וידע לתרגם לי את מה שאמרה: "אנחנו כאן הרבה זמן, קשה כאן בחלסה. לפחות נגמרה כבר המלחמה של העצמאות, תתפללי שנעבור מכאן אינשאללה". אני לא אחת שאפשר לה ייאוש בלב. נכנסתי לאוהל שהקימו על החול. דבר ראשון שטפתי את החול עם סבון, שיהיה ריח טוב. אחר כך לקחתי ארגזים מקרטון וסידרתי יפה יפה כמו ארון. בפנים הכנסתי כלים ובגדים, פרשתי שטיח והאוהל נהיה בונבוניירה. באו כל השכנות והתפעלו מהאוהל המטופח. השכנות סיפרו לאנשי הסוכנות שבאו לראות, ואנשי הסוכנות חזרו לשכנות ואמרו להם: "תראו איזה יופי, ככה תעשו!"

אני מצליחה להתגבר על הקשיים, אבל בכל זאת יש קושי אחד קשה במיוחד. אתם יודעים שבעלי היה רב מכובד בתוניס, ובצרפת היה לו תפקיד חשוב...

אבל כאן בארץ הוא פועל פשוט, עובד בפרדסים כמו כולם. הוא לוקח את הטורייה והוא מאושר.

"אסתר, ככה בונים את ארץ ישראל", הוא מעודד אותי. אבל אני יודעת שהוא נועד לגדולות הבעל העניו שלי. בינתיים הוא עוזר כאן לכולם כי הוא היחיד שיודע את השפות של כולם וגם יודע עברית, ואם מישהו מצפון אפריקה לא מבין מה אנשי הסוכנות אומרים לו הוא בא אל הרב והרב מסביר לו. ואם שכנים לא מבינים זה את זה אז לפני שיהיה בלגן הם באים אליו והוא מתרגם להם מה כל אחד רוצה.

יום אחד בעלי הרב סיפר לי את החלום שלו: לגור על יד הקבר של רבי שמעון בר יוחאי וללמוד את סודות התורה. מה אתם מתפלאים, זה סוד שלתורה יש סודות נסתרים? לכל אות בתורה יש סוד. אצלנו בתוניס ידעו ללמוד את תורת הנסתר

שכתב רבי שמעון בר יוחאי, ובעלי שבא ממשפחת רבנים יודע גם הוא את סודות התורה. מאז שסיפר לי את החלום אני מתפללת לקב"ה בדמעות שיכוון את דרכנו. יום אחד תפילתי התגשמה: "אסתר", הוא אמר לי בפנים קורנות, "אנו עולים לגליל. נהיה שכנים של התנאים הקדושים הקבורים בגליל, נישב עם עוד משפחות עולים כפר ערבי נטוש בראס אל אחמר - "ההר האדום", שם הציעו לי להיות רב, מוהל ושוחט ולהנהיג את הקהילה".

מי אמר שחלומות לא מתגשמים? אה?

משימות

1. תנו כותרת לסיפור.
2. מה אפשר ללמוד מהסיפור על אופיו המיוחד של הרב גץ?
3. אילו ערכים באים לידי ביטוי בקטע שקראתם?
4. חלקו תפקידים והתכוננו להציג את הסיפור בפני הכיתה / בחרו נציגים שיקראו את הסיפור.
5. היערכו להציג בפני הכיתה התייחסות לנושאים הללו:
 1. שם הסיפור ותוכן הסיפור (באמצעות דרמה או הקראה)
 2. תיאור התקופה שבה התרחש הסיפור (לפני קום המדינה / מלחמת השחרור / מלחמת העצמאות וכו')
 3. ערך או תכונה שלמדתם מהרב בעקבות הסיפור.

סיפור מאת קלרה

ההמישבים הראשונים של מושב כרם בן זמרה 1950-1968

כשהגיע כבוד הרב למושב מיד הרגיש כמה קשה לנו. גרנו יחד במבנה ערבי נטוש, משפחות של עולים מאיטליה, לוב, גרמניה, פולין, הונגריה, מרוקו... מים הבאנו מהבאר ואוכל קיבלנו מהסוכנות. כל היום עבדנו לסקל את האדמה ובלילה פחד ליבנו מהמסתננים הערבים שבאו לגנוב תאנים וזיתים. הרב הגיע והכניס לנו מרץ לוורידים. הוי כמה שמח היה והדביק אותנו בשמחה שלו, ידע את השפות של כולם ועזר לכולם. בזכותו הילדים שלנו קבלו חינוך והשכלה, כי מיד כשהגיע הקים עבורם בית ספר. בכל בוקר קם מוקדם מאוד ולאחר התפילה היה עובד בלול. אחר כך היה לובש בגדים מכובדים ומגיע לנהל את בית הספר שהקים. פעם הסביר לי: "אני עובד בלול כי זו מצווה גדולה, מצוות יישוב הארץ. שידעו כל תושבי הישוב שהם עושים מצווה גדולה". לכולם היו בחצר תרנגולים שקיבלנו מהסוכנות. יום אחד ברחו תרנגולת מהחצר של משפחת אסולין. חיפשנו אותה בכל מקום. אחרי עשרים יום חזרה ואיתה עשרה אפרוחים. איפה הייתה? איך הסתדרה? מר אסולין סיפר לרב את הסיפור המוזר. הרב הקשיב בעניין ואמר: "בערב לך אחרי התרנגולת ותראה לאן היא מובילה את האפרוחים שלה..." אז הלכנו אחרי התרנגולת ופתאום מצאנו את עצמנו בפתח של מערה צרה. מר אסולין חזר לרב וסיפר לו. הרב הזמין ניידת משטרה עם פנסים גדולים, וככה גילו את המערה שבה היה קבור התנא רבי יוסי בן זמרה. איזו התרגשות! מיד שונה שם המושב מ'ההר האדום' ל'כרם בן זמרה'.

אני לא יודעת איך היינו מסתדרים בלי הרב. הוא היה בשבילנו כמו אבא, הקשיב ועודד. ומעשי החסד שעשה עם אשתו הרבנית... אפשר רק על זה לכתוב ספר עב כרס. מי שהיה רעב ללחם או רעב לתורה בא אליו. מלבד אחת עשרה ילדיה דאגה הרבנית לילדים עזובים שלא נמצא עבורם בית חם. בשבתות היה ביתם פתוח לרווחה ורבים היו האורחים. יום אחד נגמר לי כל האוכל בבית, וכסף אין. פתאום אני רואה את הרב והרבנית עוצרים ליד ביתי ומהמכונת שלהם מוציאים מצרכי מזון, פירות, ירקות, בשר ודגים. כהרף עין מילאו לי את הבית בכל טוב ונעלמו. פעם אחרת כשהייתי בהריון והרופא אסר עליי לקום מהמיטה פן יקרה משהו לעובר, אז תגידו אתם מי דאגה לי כמו אימא שלא אקום מהמיטה והביאה לי קוסקוס טעים לארוחת צהרים? הרבנית! הרב גם אחראי על הביטחון שלנו, ובצבא היה רב סרן ואיש מודיעין. בשעת מלחמה אני רגועה.

כל כך הרבה חסד, כל כך הרבה אהבה לתושבים... ורק אני יודעת שבלילה בחצות טובל הרב במקווה טהרה שבנה בביתו, יושב על הארץ ואומר ברטט את 'תיקון חצות', בוכה ומתפלל שה' יגאל את עמו גאולה שלמה. אחר כך הוא לומד את תורת הסוד, את התורה של רבי שמעון בר יוחאי בנעימות ובשמחה. פעם אפילו שמעתי אותו לומד יחד עם הצדיק הירושלמי ר' אריה לויין שבא אליו לביקור.

אבל דבר אחד איני יודעת: מתי הוא מספיק לישון ואיך יש לו את הכוח לעשות את כל הדברים שהוא עושה? אה? אולי אתם יודעים?

משימות

1. תנו כותרת לסיפור.
2. מה אפשר ללמוד מהסיפור על אופיו המיוחד של הרב ג'?
3. אילו ערכים באים לידי ביטוי בקטע שקראתם?
4. חלקו תפקידים והתכוננו להציג את הסיפור בפני הכיתה / בחרו נציגים שיקראו את הסיפור.
5. היערכו להציג בפני הכיתה התייחסות לנושאים הללו:
 1. שם הסיפור ותוכן הסיפור (באמצעות דרמה או הקראה)
 2. תיאור התקופה שבה התרחש הסיפור (לפני קום המדינה / מלחמת השחרור / מלחמת העצמאות וכו')
 3. ערך או תכונה שלמדתם מהרב בעקבות הסיפור.

משימות

1. תנו כותרת לסיפור.
2. מה אפשר ללמוד מהסיפור על אופיו המיוחד של הרב גץ?
3. אילו ערכים באים לידי ביטוי בקטע שקראתם?
4. חלקו תפקידים והתכוננו להציג את הסיפור בפני הכיתה / בחרו נציגים שיקראו את הסיפור.
5. היערכו להציג בפני הכיתה התייחסות לנושאים הללו:
 1. שם הסיפור ותוכן הסיפור (באמצעות דרמה או הקראה)
 2. תיאור התקופה שבה התרחש הסיפור (לפני קום המדינה / מלחמת השחרור / מלחמת העצמאות וכו')
 3. ערך או תכונה שלמדתם מהרב בעקבות הסיפור.

7.

סיפור מאת נדי, חברו של אבנר ז"ל מלחמת ששת הימים תשכ"ז 1967

אני רץ כמו מטורף, פגזים עפים עלינו מכל עבר. אני חושב רק על דבר אחד - ירושלים. בזמן ההפוגות המתנו למשאית האוכל. גופי כאב, ראשי בער מחוס והרעב הציק לי מאוד. התאכזבתי כשראיתי את כמות מנות הקרב שהגיעה... ידעתי שאין מספיק לכולנו. "קח, זה בשבילך", ניגש אליי אבנר והושיט לי את המנה שלו כשפניו קורנות "אבל..." גמגמתי.

אבנר רק חייך ואמר: "זה באמת בסדר, אני לא רעב". ראיתי שהוא מרוגש ביותר. הוא חיכה בקוצר רוח לפקודה הקדושה לשחרר את הר הבית... לחזור אל הכותל...

בזמן שאכלנו הוא כתב גלויה: "אבא אהוב. אני נמצא במקום שאני יודע כי תשמח מאוד שהייתי בו". ושוב אנחנו, פלוגת הצנחנים, מסתערים וליבנו פועם "ירושלים, אנחנו באים לשחרר אותך". אבנר היה חבלן החטיבה. תפקידו היה לפלס לנו את הדרך בין הבונקרים המבוצרים. הוא וחבריו החבלנים היו הראשונים להסתער ואנחנו אחריהם.

פתאום אני רואה אותו נכנס אל מטח של אש ומושך משם פצוע. ואני חושב: איך הוא לא פוחד? הוא רק בן עשרים הבחור, ובבית ממתניה לו ארוסתו ומשפחתו האוהבת, אביו, הרב מאיר יהודה גץ, אימו הרבנית אסתר וכל אחיו ואחיותיו.

הנה אנחנו על יד שער שכם, קרובים מאוד אל הכותל. לפתע נפתחה עלינו אש צולבת.

אבנר נפצע. רצתי אליו בלי שיכולתי להשתלט על הרעד שאחז בי. "אבנר... אבנר..." זעקתי.

אבל אבנר לא ענה. אל הכותל שבירושלים של מטה לא זכה להגיע, כי אצה לו הדרך לירושלים של מעלה.

נסעתי לניחום האבלים בבית המשפחה שבכרם בן זמרה. אביו של אבנר, הרב גץ, עמד וחזק את המנחמים הרבים שמילאו את החדר בדמעותיהם: "אשריי לי שזכיתי ואוי לי שזכיתי שבני נפל על שחרור ירושלים", אמר.

מאז אני הולך עם המשפט הזה: "אשריי ואוי לי". אבנר היה מוכן למות בשביל שאחרים יחיו. האם יש מעלה גדולה מזו? האם יש לנו יכולת לדמיין באיזה אושר מצוי מי שהגיע למעלה הזו? על כך אשריי ואוי לי - כולנו כבר מבינים... לא כן?

משימות

1. תנו כותרת לסיפור.
2. מה אפשר ללמוד מהסיפור על אופיו המיוחד של הרב גץ?
3. אילו ערכים באים לידי ביטוי בקטע שקראתם?
4. חלקו תפקידים והתכוננו להציג את הסיפור בפני הכיתה / בחרו נציגים שיקראו את הסיפור.
5. היערכו להציג בפני הכיתה התייחסות לנושאים הללו:
 1. שם הסיפור ותוכן הסיפור (באמצעות דרמה או הקראה)
 2. תיאור התקופה שבה התרחש הסיפור (לפני קום המדינה / מלחמת השחרור / מלחמת העצמאות וכו')
 3. ערך או תכונה שלמדתם מהרב בעקבות הסיפור.

8.

סיפור מאת מתפללת בכותל - רב הכותל 1969-1995

אני לא יכולה לספר לכם על הצרה שבאה עליי פתאום. זה סיפור אישי, אישי מידי, אבל מאז אותה צרה אני באה לכאן הרבה. האבנים הקדושות הללו של הכותל המערבי, שריד חומת הר הבית שעליו עמד המקדש, משרות עליי שלוה. אני משתדלת להגיע קרוב-קרוב, להחזיק באבנים ולבכות לה' שיעזור לי. אוי כמה דמעות אני שופכת, הלב שלי מלא בתפילה והתפילה נותנת לי כוח. בכותל כולם בוכים. לפעמים אני חושבת שמהדמעות של כולם היה אפשר למלא את מפלס הכינרת. פעם באה לרחבת הכותל אישה אחת והחלה לצעוק בצרפתית: "איפה רב הכותל? איפה כבוד הרב?" נגשתי אליה ושאלתי אותה בצרפתית: "מה קרה? אני יכולה לעזור?" האישה המשיכה לצעוק: "כן, קחי אותי לרב הכותל, אני צריכה שיתפלל עליי. זה דחוף!" לקחתי אותה ללשכה של הרב ורק כשראתה את פניו המאירות נרגעה. חזרתי אל הכותל והמשכתי לשפוך את הלב ליושב במרומים. לא שמתי לב איך עבר הזמן והנה האישה עומדת על ידי, רגועה, שלוה ומתפללת בכוונה מתוך הסידור. "מה קרה לה?" התפלאתי, "ואיך פתאום נעשתה רגועה..." התביישתי לשאול. למזלי היא פתחה בשיחה: "הרב הזה, הרב מאיר יהודה גץ הוא מלאך אלוקים. מלאך אלוקים..."

"מה, הוא הבטיח לך שהצרה תעבור? הבטיח שיתפלל עליך ארבעים יום? מה אמר לך?"
"לא, לא אמר כלום ממה שאמרת."

עכשיו הייתי לגמרי מבולבלת. מה גרם לאישה הזו להירגע כל כך? הבטתי בה בשקט. "תביני", היא אמרה לפתע. "הרב גץ לימד אותי שה' רוצה דווקא את התפילות שלי. שהתפילות שלי חשובות אצלו. שהדמעות שלי כמו יהלומים בשבילו. שאני בעצמי יכולה לעזור לעצמי. אז הנה אני מתפללת ובעזרת ה' הוא יעזור", היא סיימה ומיד התחילה שוב בתפילה שקטה מעומק הלב.

'אם הדמעות כמו יהלומים אז אולי חבל לכזבז אותן על הכינרת', הרהרתי וניגבת ידמעה של התרגשות שנשרה לי על האף. אתם מבינים? יש רב עיר שדואג לאנשים שגרים בעיר, יש רב יישוב שדואג לאנשים שגרים ביישוב, ויש רב הכותל שדואג לכל האנשים הרבים שבאים לכותל. הוא כמו אבא בשבילנו המתפללים: גם דואג שהכול יהיה ראוי ומכובד לתפילה, גם מקבל ומארח את כל האנשים החשובים, שרים וראשי מדינות בארץ ובעולם, אבל גם כואב את הכאב של כל הלבבות השבורים שנצמדים לאבנים ושופכים דמעות... אמממ... בעצם יהלומים.

סיפור מאת עמיקם - נכד הרב

לפני מספר שנים אבא שלי, אבא יאיר, יצא לעבודת יומו אך הביתה לא שב. הוא נסע אחרי אוטובוס ילדים מהישוב שלנו, ולפתע הבחין כיצד נהג משאית בעלת לוחית ערבית שועט לכיוון האוטובוס. אבא ניסה להסיט את הנהג מהנתיב בו נסעו הילדים, אך הנהג במקום לחזור למסלולו כיוון את ההגה לכיוונו של אבא. הילדים ניצלו אך אבא נהרג.

מאז סבא מגדל אותנו כאב. בשבתות, בימים טובים ובימי החופש הגדול אנחנו נהנים עם אימא בביתם של סבתא אסתר (כלומר: סבתונא) וסבא מאיר יהודה גץ. אנו מתפנקים מהמטעמים שסבתונא מכינה עבורנו ומתחממים מחום ליבו, מחיוכו האוהב ומפניו המאירות של סבא. במשך היום הבית עליז ושמח, רועש וגועש. לפעמים מצטרפים עוד בני דודים לביקור והשמחה רבה, אבל בשעת ערב מוקדמת סבתונא עומדת על המשמר ודואגת שיהיה בבית שקט מוחלט. "סבא ישן ואוי למי שירעישו" היא אומרת. "למה סבא ישן כל כך מוקדם?" לא ידעתי. לילה אחד לא הצלחתי להירדם. מבעד השקט שמעתי את צעדיו של סבא. קמתי מהמיטה והצצתי על סבא. הוא הכין לעצמו כוס קפה וטעם מהמקרר, עוגיות סולת עם תמרים שהכינה סבתונא. אחר הקפיד להדיח את הכוס ולהשיבה למקומה, כדי שסבתונא לא תטרח. ואז לבש את מעילו, חבש את כובעו ויצא מהבית. התבוננתי מופתע על השעון הגדול שעל הקיר, השעה הייתה כמעט חצות. מדוע התעורר? לאן סבא הולך? הסתקרנתי. אולי הוא מתנדב במשטרה? אולי הוא פעיל במבצע סודי במיוחד? בלי לחשוב הרבה נעלתי סנדליי ויצאתי בעקבותיו אל תוך ליל קיץ ירושלמי של חודש אב.

סמטאות הרובע היהודי אף פעם לא שוממות. לעולם ימצא מי שיצעד בהן, בחור ישיבה מתמיד ששב אל ביתו אחרי לילה של תורה, תייר שתר את דרכו לכותל, זקן תימהוני ישוב על ספסל מצפה לראות אור ראשון. לשמחתי הבחנתי בסבא. מזל שהתעכב מעט לשאול לשלומו של שכן.

סבא צעד ואני בעקבותיו והופ! אנחנו בכותל. מה? זה הכול?? סבא הלך כרגיל להתפלל...

להפתעתי סבא לא עצר בכותל ולא נצמד אל אבניו. הוא המשיך עוד ונכנס אל תוך מנהרה לא רחבה במיוחד. המנהרה הייתה מוארת באור קלוש. סבא הולך ואני אחרי, מתפלל שלא יגלה אותי.

הבנתי שאנחנו נמצאים במחילות תת קרקעיות לאורך תוואי הכותל. בגלל החשכה

לא יכולתי כמעט לראות דבר. לפתע סבא עצר, הדליק אור ולנגד עיני התגלה בית כנסת מיוחד שלא ראיתי מעודי. ארון קודש, נרות דולקים, כיסא כחול ושקט. אבל סבא לא התיישב על הכיסא. הוא התיישב על הארץ והחל בוכה בכי תמרורים. 'מה קרה לסבא? אולי הוא לא מרגיש טוב?' דאגתי.

סבא ניגב את דמעותיו במטפחת בד שהוציא מכיסו. הוא ניסה לומר משהו... פרץ של דמעות שטף שוב את עיניו. מה קרה לסבא שלי?? סבא שהחיוך לא מש מפיו, סבא השמח, מדוע הוא עצוב כל כך?? ידעתי שאם אמתין בסבלנות אפענח את הסיבה.

"זְכֹר ה' מָה הָיָה לָנוּ! הַבִּיטָה וַיִּרְאֵהָ אֶת חַרְפְּתָנוּ!" הוא אמר וקולו נשנק. "ריבוננו של עולם, עד מתי? עד מתי ביתך שומם? אבא, אבינו אב הרחמן... די, אנחנו רוצים אותך, רוצים שתתגלה אלינו. שתשרה את שכינתך עלינו. בנה ביתך כבתחילה כדי שנהיה קרובים אליך..."

הבטתי בסבא וגם מעיניי לפתע ירדו דמעות. סבא מתחנן ורוצה כל כך שה' יחזיר אותנו להיות קרובים אליו כמו פעם, כשהיה לנו בית מקדש. הצטרפתי בליבי לתפילה של סבא. דמיינתי איך על ההר מתנוסס בנין מפואר וקדוש וכל עם ישראל עולים לרגל. ניסיתי להרגיש את השמחה העצומה שהייתה שם, את ההרגשה שה' קרוב ואוהב ומחבק... אבל אז שמעתי את סבא אומר בככי משהו אחר שהדהים אותי: "אי אי אבא, אני יודע כמה היית רוצה שנבנה לך מקדש. אני יודע כמה אתה מצטער שאין לך בית להשרות בו את שכינתך. אבא, אני שומע איך אתה צועק: 'פתחי לי רעייתי יונתי תמתי!' אתה מבקש אותנו... הרי נתת לנו במלחמה המופלאה ההיא את הר הבית במתנה... אבל אנחנו מתמהמהים ולא פותחים לך את הדלת. אתה רוצה שנתקרב אליך, שנרצה אותך, ואנחנו עסוקים בכל מיני דברים לא חשובים ושוכחים אותך... אבא, אני בוכה על הצער שלך, את צער השכינה שרוצה להיכנס ולא נותנים לה..."

באותם רגעים רציתי לנחם את סבא ולומר לו שלא ידאג, שיבואו עוד ימים שעם ישראל ירצה לבנות את המקדש. רק שעכשיו לא כולם יודעים כמה זה טוב ושמח, אבל הם עוד יבינו וירצו... וכשהם ירצו מכל הלב אז ה' ישמח כל כך ויבנה את המקדש. כבר לא היה אכפת לי להתגלות לסבא. קרבתי אליו והתיישבתי על ידו. ההפתעה הגדולה ביותר הייתה שסבא כלל לא הופתע לראותני. ואני בתמימותי חשבתי שלא הרגיש שעקבתי אחריו...

"עמיקם בני", לחש וחיבק אותי אליו, "אני רואה שאתה הולך בעקבותיי... גם אני בהיותי ילד קטן בתוניס הייתי מתעורר לקראת חצות ועוקב אחרי אימי הצדקת שהייתה יושבת על מחצלת ואומרת 'תיקון חצות'. הדמעות שלה הרטיבו את

נשמתי. מכוח אותן דמעות עליתי ארצה, בזכות אותן דמעות הגעתי לכאן לבית הכנסת שמול קודש הקודשים, ומתוך אותן דמעות תמשיך אתה את התיקון. עוד נשוב אל ה' והוא ישוב אלינו במהרה".

ואם גם אתם עצובים לפעמים על בית המקדש שחרב, אז תדעו שדווקא ה' שמח מהעצב הזה כי זה אומר שלא שכחנו אותו ואנחנו רוצים מאוד לשוב אליו. וכששוב ידפוק בדלת תיכף נרוץ ונפתח לו.

משימות

1. תנו כותרת לסיפור.
2. מה אפשר ללמוד מהסיפור על אופיו המיוחד של הרב גץ?
3. אילו ערכים באים לידי ביטוי בקטע שקראתם?
4. חלקו תפקידים והתכוננו להציג את הסיפור בפני הכיתה / בחרו נציגים שיקריאו את הסיפור.
5. הערכו להציג בפני הכיתה התייחסות לנושאים הללו:
 1. שם הסיפור ותוכן הסיפור (באמצעות דרמה או הקראה)
 2. תיאור התקופה שבה התרחש הסיפור (לפני קום המדינה / מלחמת השחרור / מלחמת העצמאות וכו')
 3. ערך או תכונה שלמדתם מהרב בעקבות הסיפור.

פעילויות לימי התשועה לאור דמותו והנהגותיו של הרב גץ

לכיתות ח' ו"ב

הפעלה א "אשרי לי שזכיתי, ואוי לי שזכיתי..."

רציונל

ביום הזיכרון נבקש להתבונן בסגולתו של היום המקודש הזה, לאור הנהגתו של הרב גץ זצ"ל ששכל את בנו אבנר במלחמת ששת הימים בקרבות בירושלים. נשאף לא להישאר במדרגת הלב הבוכה - בעצבות, בצער ובתחושת השכול והאובדן - "אוי לי שזכיתי", אלא להתרומם למדרגת המוח המכיר במהלך הגאולי - במסירות נפשם של החיילים ובמותם על משמרתם כנדבך בגאולת העם והארץ - "אשרי שזכיתי". מתוך כך יואר הקשר המיוחד בין יום הזיכרון ליום העצמאות והקשר הבלתי ניתק בין מסירות נפשם של חיילי צה"ל הי"ד ובין תקומת עם ישראל בארצו.

מטרות

1. לעמוד על המתח שבין תגובות רגשיות לתגובות שכליות-רציונליות.
2. להציג בפני התלמידים את יכולתו המיוחדת של הרב גץ להחזיק בראייה של כלל ישראל.
3. לברר את המשמעות המעשית שניתן ללמוד מהנהגתו של הרב גץ לחיינו אנו.

משך הפעילות

45 דקות

"יש מקום לראות בימים אלו, שבין כ"ז בניסן ל-ה' באייר, רצף אחד, מהלך שלם ומורכב, קשה ומרומם, הנוגע בנימי הנשמה של העם היהודי. לרוב ראיית הרצף, הבנת התהליך, המבט הקווי ולא רק הנקודתי, נותנים משמעות עמוקה לתקופה כולה ולכל אחד ואחד מהימים עטופי ההוד".

(מתוך: המאמר "כל זמן מאיר בתכונותו - עשרת ימי תשועה", אברהם ליפשיץ)

כתיבה

יעל קופרשטוק, מדריכה מינהל חברה ונוער
שושי שפיגל, מפקחת ארצית חינוך חברתי ערכי על יסודי חמ"ד

מבוא

השנה אנו מבקשים ללמוד מדמותו ומהנהגותיו של הרב מאיר יהודה גץ זצ"ל, להתבונן באופן בו נשא הרב גץ את השכול והאבל הפרטי על נפילת בנו, אבנר ויאיר, וללמוד שיעור על קוממיות והתגברות הרוח ועל הנחישות לראות מבעד לדמעות את גאולת ישראל המתרחשת קמעא קמעא.

להלן שתי הפעלות וטקס ליום הזיכרון שעוסקים בהיבטים שונים של ימי התשועה, לאור דמותו של הרב גץ זצ"ל.

ההפעלה הראשונה עוסקת בחיבור המיוחד שבין יום הזיכרון ויום העצמאות ומבקשת להתבונן בחיבור הזה ובמשמעותו, לאור הדברים שאמר הרב כשנודע לו על נפילת בנו אבנר במערכה על ירושלים: **"אשרי לי שזכיתי - ואוי לי שזכיתי"**.

ההפעלה השנייה מבקשת ללמוד את העיקרון שהנחה את הרב גץ בחייו: **"תהא תוגתו בליבו וצהלתו על פניו"**, ולבחון את סוגיית ההתמודדות עם משבר והכוחות שמאפשרים התמודדות וצמיחה.

מכנה הפעילות

שלב א - מליאה - דיון על אבחנה בין לב למוח גם בזמנים קשים

שלב ב - לימוד בזוגות - דברי הרב קוק

שלב ג - מליאה - סרטון על הדר גולדין הי"ד ואחיו ודיון בעקבותיו

שלב ד - מליאה - דיון סביב אמירת הרב גץ: "אוי לי שזכיתי - אשרי שזכיתי" - וסיכום

מהלך הפעילות

שלב א במליאה

המנחה ייתן למשתתפים קטע מתוך ההספד של הרב גץ זצ"ל על בנו אבנר, שנפל במלחמת ששת הימים בקרבות בירושלים (נספח 1).

המנחה יכתוב על הלוח את המילה 'לב' בצד אחד ואת המילה 'מוח' בצד השני. לאחר מכן יבקש מהמשתתפים למצוא מילים וביטויים מתוך הספדו של הרב גץ המבטאים את רחשי הלב ויכתוב אותם תחת המילה 'לב' ומילים וביטויים המבטאים חשיבה רציונאלית ויכתוב אותם תחת המילה 'מוח'.

המנחה יסב את תשומת לב המשתתפים לכך שבשעתו הקשה ביותר הרב גץ הצליח לראות מבעד לדמעותיו, לראות מעבר לשברון הלב ולצער הפרטי שלו ושל משפחתו - את גאולת עם ישראל ושיבתו למחוז חפצו, עיר הקודש ירושלים.

שלב ב בזוגות

המנחה ייתן למשתתפים קטע מ'אורות הקודש' (נספח 2) ויבקש מהם לענות על השאלות המופיעות אחריו.

שלב ג במליאה

המנחה ישמיע למשתתפים את הריאיון עם התאומים צור שיחי' והדר גולדין הי"ד בערוץ 7 (3:50 דק').

הריאיון נערך כשסיימו האחים קורס קצינים, כעשרה חודשים לפני מבצע צוק איתן בו נהרג הדר גולדין ומפתו נחטפה בידי מחבלי החמאס. בריאיון סיפרו האחים על הערכים עליהם חונכו ואשר היו נר לרגליהם.

המנחה יקרין על הלוח את תמונתו של הדר גולדין הי"ד עם המשפט: "בחיים אתה יכול לבחור להתעסק בעצמך ואתה יכול לבחור לעשות דברים גדולים", שנאמר על ידי הדר בריאיון (נספח 3).

שאלות לדיון:

מה לדעתכם הוביל את האחים לרצות לשרת שירות משמעותי?

כיצד אתם מבינים את דבריו אלו של הדר גולדין הי"ד?

כיצד תפסת עולם זו של הדר גולדין הי"ד מתקשרת להנהגתו של הרב גץ זצ"ל ולהתייחסותו לשכול?

המנחה יסב את תשומת לב המשתתפים לכך שהמשפט שטבע הרב גץ בשמעו על נפול בנו: "אשרי לי שזכיתי ואוי לי שזכיתי" - מבטא את הבחירה והנחישות שלו לראות מעבר לממד האישי, הפרטי, ולהחזיק ראייה של כלל ישראל. בחירה זו באה לידי ביטוי מעשי בחיים והייתה סגולתו המיוחדת של הרב גץ זצ"ל.

הדר גולדין הי"ד הוא דוגמה מוחשית לכך שישנם גם צעירים בני דורנו החיים לאור ערכים אלה ומבקשים להעמיד את ראיית כלל ישראל לפני המחשבה על עצמם ועל טובתם האישית, כפי שביטא באמרו: "בחיים אתה יכול לבחור להתעסק בעצמך ואתה יכול לבחור לעשות דברים גדולים" וחי לאור תפיסה זו.

שלב ד במליאה

המנחה יכתוב על הלוח שאלה: כיצד המשפט "אשרי לי שזכיתי ואוי לי שזכיתי" מאיר את הקשר שבין יום הזיכרון לחללי צה"ל ולנפגעי פעולות האיבה ליום העצמאות?

המנחה יסכם ויאמר שכשמחיר הדמים ששילמה מדינת ישראל, ועודנה משלמת, מואר באור המהלך הא-לוהי של גאולת ישראל וקוממיותו בארצו, מתבררת משמעותו העמוקה של המשפט שטבע הרב גץ - **אוי לנו שזכינו, אך אשרינו שזכינו.**

מלחמת ששת הימים

"בימי הכוננות שקדמו להתחלת הקרבות במלחמת ששת הימים, רבים היו מוכנים לקדם את פני המוות..."

ברם, אב ואב, מוכנים לקבל את המכה בנופם הם ולא לראות בנפול בנם, וכבוא אותו לילה מר ונמהר של מסירת השמועה הרעה, עם ברכת "דיין האמת", נקרע הלב. התהום האיומה של הכאב והיגון העצומים נפערה לפתע מתחת לרגליים.

האישיות כאילו נתפצלה: מוח ולב, מחשבה ורגש, הגות וחושים, נפרדו אחד מהשני ולא שיתפו יותר פעולה.

למה לא חזר הביתה? זועק הלב.

הוא נפל קורבן על נאולת ירושלים ומקום המקדש אשר כה בכית על חורבנם והתפללת לנאולתם, משיב המוח!

מי יוביל את ארוסתו אשר אהב מתחת לחופה?

הוא נכנס במחיצתם של קדושי ישראל מדור דור!

איך נפלו גיבורים?

הוא הגשים את הינוכך אשר הענקת לו כל ימי חייו!

אני יודע שקרבנו לא היה לשווא. סמוך למקום עקידת יצחק אבינו עליו השלום, עלתה נפש בני הי"ד בסערה השמימה. הוא מסר נפשו למען הצלת שארית הפליטה, למען נאולת ירושלים והמקדש. אך אנה אבקש מנחם לאם בוכה ומתייפחת? אנה אמצא צרי ליגון אם החוגרת שק על הלום נעוריה?

אוי לי שכה עולל לי!

אשרי שזכיתי לכך!"

אבא

(מתוך ההספד של הרב ג' לבנו אבנר שנפל במלחמת ששת הימים בקרבות בירושלים, רב הכותל, שמחה דז,

עמוד 100-102)

מדברי הרב קוק

"האדם צריך להיחלץ תמיד ממסגרותיו הפרטיות, הממלאות את כל מהותו, עד שכל רעיונותיו סובבים תמיד רק על דבר גורלו הפרטי, שזהו מוריד את האדם לעומק הקטנות, ואין קץ לייסורים גשמיים ורוחניים המסובבים מזה, אבל צריך שתהיה מחשבתו ורצונו, ויסוד רעיונותיו נתונים להבללות. לבללות הכול, לבללות העולם, לאדם, לבללות ישראל, לכל היקום, ומזה תתבסס אצלו גם הפרטיות שלו בצורה הראויה, וכל מה שהתפיסה הכללית היא יותר חזקה אצלו, ככה תגדל שמחתו..."

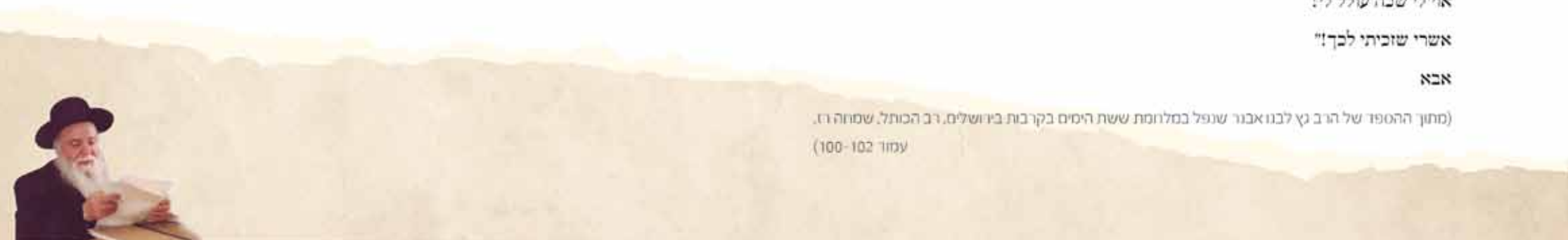
(הראיה קוק, אורות הקודש ג', עמוד קס"ז)

◀ למה לדעתך התכוון הרב קוק במילים "האדם צריך להיחלץ תמיד ממסגרותיו הפרטיות"?

◀ מדוע לדעת הרב קוק צריך האדם לעשות כן?

◀ מדוע לדעתך תולה הרב קוק את שמחתו של הפרט בחיזוק התפיסה הכללית שלו?

◀ כיצד הבנה זו קשורה לדעתך להתנהלותו של הרב ג'ך, אשר על אף השכול היה אדם שמח ובעל הארת פנים ואף כתב הנחיה לעצמו בפנקסו האישי "להיות תמיד שרוי בשמחה של מצווה" (מפנקסו האישי של הרב ג'ך, רב הכותל, עמוד 394)?

הפעלה ב "תהא תואגתו בלבו וצהלתו על פניו"

רציונל

יום הזיכרון מזמן עין בסוגיית ההתמודדות עם משבר ובחינת הכוחות המאפשרים צמיחה מתוך השבר. התבוננות בדמותו של הרב גץ מחוללת מחשבות ותובנות על הבחירה בחיים, על הבחירה שלא לשקוע בצער ובאבל ועל הבחירה לזקוף ראש ולגייס את כל הכוחות על מנת לצמוח גם מתוך המשבר הקשה ביותר.

מטרות

1. להציג לתלמידים את דמותו המיוחדת של הרב גץ ואת התמודדותו יוצאת הדופן עם השכול ואובדן בניו.
2. לברר מהם הכוחות שמאפשרים התמודדות כזו.

משך הפעילות

1-2 שיעורים ברצף

מבנה הפעילות

שלב א - הקרנת הסרט כנס מנהיגי חינוך בחמ"ד תשע"ז - הרב מאיר יהודה גץ זצ"ל

שלב ב - לימוד בקבוצות

שלב ג - אישי - התמודדות עם משבר

שלב ד - במליאה - שיתוף, מתן עצות, סיפור וסיכום

"תהא תוגתו בליבו וצהלתו על פניו"

קראו כל קטע ולאחריו ענו על השאלות

בשמוע הרב את הבשורה המרה, קרע קריעה ואמר בדמיו: "צריך לברך על הרעה כשם שמברכים על הטובה"... שלושה ימים, עד חג השבועות ישבה המשפחה "שבעה". בחדרי-חדרים בכה הרב מרות, אך כלפי חוץ שמר על איפוק וחיוק את בני המשפחה ואת המנחמים, בציינו מה גדולה היא מצוות קידוש השם ומהי גדולתו של הניפל על שחרור הארץ, שבשם "קדוש" ימונה, והוסיף: "נצטוונו על 'צידוק הדין'. עלינו לקבל גור דין זה בשמחה".

מספר מר כהנא, המכונה קצ'ה, סגן מפקד הנדוד של אבנר, וכיום מנהל אתר "גבעת התחמושת": "אחד הדברים הראשונים שעשיתי עם תום המלחמה, היה לנסוע לבית הרב ולנחם את המשפחה. הרב התעניין לפרטי פרטים על נפילת בנו. בתום השיחה אמר הרב משפט שמלווני מאז: "אשרי לי שזכיתי, ואוי לי שזכיתי, שבני נפל על שחרור ירושלים"

(מתוך רב הכתל, שמחה רז, עמודים 99-96)

"מי שיש לו איזה למה שלמענו יחיה, יוכל לשאת כמעט כל איך"

(האדם מחפש משמעות, ויקטור פרנקל, עמוד 10)

- ▶ מתוך הצפייה בסרט, מהם הדברים שהיו בבחינת ה"למה" שלמענו חי הרב גץ?
- ▶ איך לדעתכם סייעו הדברים הללו לרב לשאת את תחושת השכול בנפול בנו?
- ▶ לדעתכם, מה יוצא דופן באופן בו הגיב הרב גץ לידיעה על נפילת בנו?
- ▶ מה באישיותו של הרב גץ אפשר לו, לדעתך, להגיב בצורה זו?

"ה' צדיק יבחן ורשע ואהב חסם שנאה נפשו" (תהילים יא, ה). אמר רבי יונתן: היוצר הזה אינו בודק קנקנים מרועעים, שאינו מקיש עליהם אחת עד שהיא פוקעת. ומה הוא בודק? קנקנים יפים, שאפילו הוא מקיש עליו כמה פעמים - אינו נשבר. כך אין הקדוש ברוך הוא מנסה אלא את הצדיקים.

אמר רבי יוסי: הפשתני הזה בשעה שהוא יודע שהפשתן שלו יפה, כל שהוא כותשה היא משתבחת, וכל שהוא מקיש עליה היא משתמנת, ובשעה שהוא יודע שפשתנו

מהלך הסעילות

שלב א במליאה

המנחה יקרין את סרטו של אדיר זיק - **"איש האמונה"** בגרסה המקוצרת מהדקה 8:27 - 11:11

שלב ב בקבוצות

המנחה יחלק את המשתתפים לקבוצות ויבקש מהם לקרוא את הקטעים שבדף הלימוד (נספח 1) ולענות על השאלות.

שלב ג אישי

המנחה יסביר למשתתפים שאנו מבקשים ללמוד מדמותו של הרב גץ ומהעמידה שלו בניסיון הנורא מכל, כלים ותובנות שיאפשרו לנו להתמודד עם משברים וניסיונות מסוגים שונים.

המנחה ייתן למשתתפים דפים וכלי כתיבה ויבקש מהם לחשוב על משבר או ניסיון עימו התמודדו בחייהם. הוא יבקש מהם להעלות את הדברים על הכתב ולכתוב מה סייע להם להתמודד, או בהתבוננות לאחור - מה יכול היה לסייע להם.

שלב ד במליאה

המנחה יבקש מהמשתתפים שמעוניינים בכך לשתף במה שכתבו, ויאסוף על הלוח דברים שסייעו למשתתפים השונים בהתמודדות.

המנחה יסכם ויאמר שהרב גץ חי לאור המשפט **"תהא תוגתו בלבו וצהלתו על פניו"** אשר מבוסס על דברי 'חובות הלבבות': הנהגתו הנכונה של האדם 'צהלתו בפניו ואבלו בלבו'. על אף הניסיונות המרים בהם עמד, היה הרב גץ אדם שמח, בעל הארת פנים מיוחדת שכל אישיותו אומרת שמחה. הרב אף כתב הנחיה לעצמו בפנקסו האישי "להיות תמיד שרוי בשמחה של מצווה" (מפנקסו האישי של הרב גץ - רב הכתל, עמ' 394).

המנחה יציע למשתתפים עקרונות להתמודדות במצבי ניסיון ומשבר (נספח 2).

המנחה יסיים בקריאת הסיפור על בת הטבח (נספח 3).

מתמודדים!

- א - אמונה:** בקדוש ברוך הוא ובכוחות שנתן לי
- פ - פעולה:** עשייה אקטיבית למען מטרות נעלות ולמען הכלל
- ש - שמחה:** לפעול באופן אקטיבי כדי לשמוח
- ר - ריבוננו של עולם:** תפילה, התחזקות וחיזוק הקשר עם ה'
- י - יחד:** שיתוף - משפחה, חברים, קהילה ועוד

רעה, אינו מספיק להקיש עליה עד שהיא פוקעת, כך אין הקדוש ברוך הוא מנסה אלא את הצדיקים, שנאמר: "ה' צדיק יבחן".

רבי אליעזר אמר: לבעל הבית שהיו לו שתי פרות, אחת כוחה יפה ואחת כוחה רע, על מי הוא נותן העול, לא על אותה שכוחה יפה? כך אין הקדוש ברוך הוא מנסה אלא הצדיק, שנאמר: "ה' צדיק יבחן".

(בואשית רבה לד, ב)

- ▶ מה מבקש המדרש ללמד אותנו בעניין המשבר והניסיון?
- ▶ במדרש מופיעות שלוש דוגמאות: פשתן, כלים רעועים ופרות. מה ההבדל בין הדוגמאות ומהי משמעות כל דוגמה לעניין הניסיון והמשבר?
- ▶ מתוך הצפייה בסרט, כיצד לדעתכם באו לידי ביטוי רעיונות אלה בחייו של הרב נגץ?

משל בת הטבח

בת הטבח התלוננה בשיחה עם אביה על הקשיים שיש לה בחיים. הטבח הוביל אותה למטבח, והראה לה שלושה סירים בהם רתחו מים.

בסיר הראשון הוא שם גזר, בסיר השני הכניס ביצה ולסיר השלישי שפך פולי קפה.

לאחר זמן מה שלף הטבח את הגזר מן הסיר ושם אותו בצלחת, דג את הביצה מן המים הרותחים והניח אותה בקערה, סינן את הקפה ומוג אותו בספל. הביט בביתו ושאל: "מה את רואה יקירתי?"

הבת התקרבה לשולחן ובחנה את התוצרים: הגזר היה רך ונמעך, הביצה הייתה קשה, והקפה הדיף ריח נפלא וטעמו היה טוב ומענג.

אמר הטבח: "כך בני אדם שונים המתמודדים עם קושי זהה. המים הרותחים הם אותו מצב נתון עבור שלושת החומרים.

הגזר, שהגיע למים קשה, התרכך עד מאוד וניתן עכשיו לפורר אותו בקלות.

הביצה, שהגיעה עדינה ונוזלית, התקשתה כולה.

פולי הקפה, לעומת זאת, הם ייחודיים - לאחר שהותם במים הרותחים, הם הפכו את המים למוצר משובח!

לאיזה מהם את דומה, בתי היקרה?

כאשר בעיות מניעות למפתן דלתך, איך את מגיבה?

כגזר שנראה חזק אך מאבד את תכונותיו?

כביצה בעלת אופי עדין שמקשה את ליבה? שנראית אותו דבר מבחוץ אך ליבה ונשמתה התקשו עד מאוד? או שאולי את גרגיר הקפה, שמגיע לתכונותיו הטובות ביותר כשהמים בשיא הרתיחה, ושחופך את המצב הקשה לדבר הטוב ביותר שניתן?"

הפעלה ג' טקס מעבר: מיום הזיכרון ליום העצמאות לאור דמותו של הרב ג' ולזכרם של בניו אבנר ויאיר ג' הי"ד

מנחה: אנו מתייחדים היום עם זכר הנופלים במערכות ישראל ונפגעי פעולות האיבה. ביום זה אנו מדגישים ומחזקים את הקשר בינו לבין מדינתנו, מבקשים לצמוח מתוך ברית הדמים בין עם ישראל לארצו ולהמשיך את דרכם של הבנים שנפלו על קדושת ה', העם והארץ.

השנה אנו מציינים 70 שנה לתקומת המדינה ולומדים מדמותו, ממידותיו ומהנהגותיו של הרב מאיר יהודה ג' זצ"ל. סיפורו של הרב ג' שזור בסיפור תקומתה של המדינה. הרב ג' עלה לארץ זמן קצר אחרי קום המדינה, בשנת תש"ט. היה קצין וצבאי ובמהלך חייו שכל שני בנים: את אבנר, שנפל במלחמת ששת הימים בקרבות בירושלים, ואת יאיר, שנהרג בתאונת דרכים שהייתה בעצם פיגוע טרור.

קטע קריאה מס' 1: קינת דוד / שמואל ב, א, יז-כז

הֲצִבִי יִשְׂרָאֵל עַל בְּמוֹתֶיךָ חֶלֶל, אֵיךְ נָפְלוּ גִבּוֹרִים:

אֶל תִּגִּידוּ בְּנֵת אֵל תִּבְשְׂרוּ בַחֲצוֹת אֲשַׁקְלוֹן

כִּן תִּשְׁמַחְנָה בְּנֹת פְּלִשְׁתִּים

כִּן תַּעַל זֶנֶה בְּנֹת הָעַרְלִים:

הֲרִי כְּגִלְבּוּעַ אֵל טַל וְאֵל מָסַר עֲלֵיכֶם וְשָׂדֵי תְּרוּמוֹת

כִּי שָׁם נָגַעַל מִגֵּן גִּבּוֹרִים

מִגֵּן שְׂאוֹל בְּלִי מְשִׁיחַ בְּשָׁמֶן:

מִדָּם חֶלְלִים מִחֶלֶב גִּבּוֹרִים

קִשְׁתִּי יְהוֹנָתָן לֹא נָשׂוּג אַחֲרָי

וְחֶרֶב שְׂאוֹל לֹא תָשׁוּב רִיקָם.

שְׂאוֹל וַיהוֹנָתָן הִנְאָהִיבִים וְהִנְעִימִם בְּחַיִּיהֶם

וּבְמוֹתָם לֹא נִפְרְדוּ

מִנְשָׂרִים קָלוּ מֵאֲרִיּוֹת גִּבּוֹר:

בְּנֹת יִשְׂרָאֵל אֵל שְׂאוֹל בְּכִינָה

הַמִּלְבָּשְׁכֶם שְׁנֵי עִם עֲדָנִים

הַמַּעֲלָה עָדִי זָהָב עַל לְבָאֲשָׁכָן

אֵיךְ נָפְלוּ גִבּוֹרִים בְּתוֹךְ הַמִּלְחָמָה

יְהוֹנָתָן עַל בְּמוֹתֶיךָ חֶלֶל:

צַר לִי עֲלֶיךָ אָחִי יְהוֹנָתָן נְעַמְתָּ לִי מְאֹד

נִפְלְאַתָּה אֶהְבְּתֶךָ לִי מֵאֲהַבַת נָשִׁים

אֵיךְ נָפְלוּ גִבּוֹרִים וַיֵּאבְדוּ כְּלֵי מִלְחָמָה:

מנחה: לקריאת קדיש ו'אל מלא רחמים' הקהל מתבקש לעמוד.

קדיש מפי א' הורה שכול

אל מלא רחמים שוכן במרומים, המצא מנוחה נכונה על כנפי השכינה במעלות קדושים, טהורים וגבורים, קזהר הרקיע מזהירים, לנשמות הקדושים שנגלחמו בכל מערכות ישראל, במחירת ובצבא ההגנה לישראל ושנפלו במלחמתם ומסרו נפשם על קדשת השם, העם והארץ, בעבוד שאנו מתפללים לעלוי נשמותיהם. לכן בעל הרחמים יסתיים בְּסֵתֶר כְּנָפָיו לְעוֹלָמִים וְיִצְרָד בְּצִרוֹר הַחַיִּים אֶת נְשָׁמוֹתֵיהֶם, ה' הוא נחלתם, בְּגֵן עֵדֶן מְנוחָתֶם, וְיִנְחוּ בְּשֵׁלוֹם עַל מְשָׁבוֹתֶם וְתַעֲמֹד לְכָל יִשְׂרָאֵל זְכוֹתֶם וְיַעֲמְדוּ לְגוֹרְלֶם לְקֵץ הַיָּמִין, וְנֹאמֵר אָמֵן.

מנחה: אזכרת יקרים בני משפחה, שנפלו במערכות ישראל ובפעולות הטרור מקהילת בית הספר: דרגה... שם פרטי... שם משפחה... קרבת משפחה... נפל בקרב / פעילות... בן... היה במותו.

שילוב קטע מוזיקלי / שיר / ריקוד המלצה: אחי גיבורי התהילה (מילים: דודו ברק, לחן: שייקה פייקוב)

קטע קריאה מס' 2: שיר שכתב הרב גץ, אביו של אבנר, בליל שחרור ירושלים, עוד בטרם קיבל הודעה על מות בנו:

הנאמין? חלום דורות,
הר הבית והכתל,
כתל הדמעה והתחינה,
כתל התפילה והגעגועים
אדון כל, ריבון העולמים,
נורא אלוקים ממקדשיך,
נתת עז ותעצומות.
ריבוננו של עולם, מה רחוק אני,
אבני הכיסופים אני נושק,
ממרחקים, ממרומי הגליל,
חפץ אני לקפוך,
רוצה אני לדלג ולעוף.
מחמד עיני,
מוקד תחנוני.

מאזין לתקיעות השופר,
ולאמירת ה"קדיש" מפי הלוחמים,
לזכר הנופלים.
לבי נשפך כמים,
דמעות שוטפות לחיי,
דמעות גיל ואושר,
ודמעות רעדה...
נזכר הנני בדמעות אם,
המצפה לשוב בן יקר,
האב מעודד בפנים שלווים,
אך הלב סוער והפה ממלמל,
חנון ורחום הגן,
על בני בכללות ישראל...

[סרט - אבנר גץ ז"ל](#)

קטע קריאה מס' 3: (הקטע ארוך. מומלץ לחלק בין כמה קריינים או להמחזיז)

ביום שני בערב אבנר וחבריו הגיעו לירושלים. האוטובוס הוריד אותם בשכונת בית הכרם המופצצת, כמו כל שאר שכונות ירושלים. הלוחמים נכנסו לחדרי המדרגות של הבניינים לתפוס מחסה, והתושבים יצאו אל הלוחמים וכיבדו אותם במאפה ובשתייה.

אבנר, שהמתין ליציאה לקרב, התיישב בקרן זווית וכתב גלויה לאבא ואימא, בה כתב ברמז, כיוון שהיה אסור לכתוב סודות צבאיים:

"אבא, אנחנו הולכים להילחם במקום שתשמח מאוד כשנגיע לשם".

ביום שלישי עם שחר, יצאו אבנר וחבריו מכיוון שכונת שמואל הנביא, דרך שכונת שיח ג'ראח אל מוזיאון רוקפלר, בדרכם אל הכותל המערבי. הכביש שבין שטח ישראל לירדן, הקו העירוני, היה ממולכד כולו.

הלוחמים התקדמו בזירות רבה וסיהרו בית אחר בית, תוך כדי שהלגינרים צולפים עליהם.

טעות בניווט גרמה לכך שהלוחמים לא הגיעו לרחוב שהיה אמור להוביל אותם למוזיאון רוקפלר.

הם גילו את הטעות רק כשהגיעו לשער מנדלבאום, ומשם כבר לא יכלו לחזור לאחור.

לאחר לחימה קשה כבשו בניין גדול והמשיכו להתקדם ולהשיב אש. הירדנים צלפו מבעד לחרכי הירי שבחומת העיר העתיקה בדיוקנות אכזרית, כשהם פוגעים בצנחנים בזה אחר זה.

אולם אבנר וחבריו דבקו במשימתם לפלס את הדרך לחבריהם שהתכוננו להסתער לקרב בשכונה האמריקאית ב"חצר המטרה" מול שער שכם.

חברים העידו על אבנר שאפילו שהיה צעיר לימים, גם בקרב האכזרי, בהיותו נתון בין חיים למוות, נלחם ללא חת ורוחו הייתה טובה עליו.

כשהוא שועט קדימה יחד עם חבריו, שמע אבנר אנקת כאב מפי אחד החיילים שנפצע. תחת אש כבדה שהלגיון הירדני המטיר מהחומות, פינה את הפצוע וחזר לחבריו.

בבית הקברות המוסלמי הצנחנים, שהיו חשופים לכדורי הליגינורים, זחלו על גחונם מקרב לקבר בניסיון למצוא מחסה מאחורי מצבות האבן עד שתגיע תגבורת.

מדי פעם, בכל פעם מכיוון אחר, אחד החיילים הרים את ראשו וירה במקלע, כדי לזהות את מטרת הירי מהחומה ולפגוע בהן.

אורי המ"מ השעין את ידיו שאחזו במשקפת על המצבה כדי לזהות את מקורות הירי. לפתע נורה לעברו צרור יריות. אורי התכופף מיד וצעק לאבנר להתכופף, אבל הכדור החטיא את אורי ופגע ישירות באבנר, שעמד לידו. הכדור חדר מבעד לקסדה ופגע בראשו של אבנר, במקום הנחת התפילין.

כשהלוחמים ראו שאבנר נפל, מיהרו לנסות להציל אותו, אך מיד ראו שהוא כבר לא בין החיים. הם ניסו להוציא אותו מהשטח, אך אי אפשר היה לחלצו מול ברד האש.

אבנר שכב במשך היום והלילה לבדו, בין הקברים המוסלמים, מול חומות ירושלים, כשפניו אל החומה ואל הר הבית, סמוך למקום בו אברהם אבינו עקד את יצחק בנו. בבוקר למחרת הלוחמים נכנסו וחילצו אותו מבית הקברות המוסלמי. הוא הועבר להר הרצל ונקבר שם במהירות עם שאר הלוחמים שנפלו על שחרור ירושלים.

כשאבנר נפל ביום השלישי למלחמה, הוא נקבר לבד, ללא נוכחות בני משפחתו.

לאחר המלחמה החזיר הצבא להורים את שלושת החפצים של אבנר, שהיו איתו בשעות האחרונות שלו: הכיפה הלבנה, עם שריגי הגפן הירוקים שאמילי ארוסתו סרגה לו, הכומתה האדומה, כומתת הצנחנים, והשעון היפה שאמילי קנתה לו כשהם התארסו, אותו ענד על יד שמאל. השעון המאובק עצר מלכת ברגע נפילתו של אבנר, בשעה 11:45.

חפציו של אבנר הוחזרו, אבל אבנר לא חזר מהקרב על שחרור ירושלים.

שיר \ קטע מוזיקלי \ ריקוד: המלצה: השבעתי אתכם

קטע קריאה 4: אל תמות במלחמה

(כתבה: אחותו של אבנר - לילי הורוביץ גץ לעילוי נשמתו)

אל תמות במלחמה, זה לא חלום.
תחזור עם המדים והכובע האדום.
תשכב במארב, תשכב על החלון,
אל תמות במלחמה, עוד אין שלום.
אל תמות במלחמה, אין לי כוח לבכות.
רוצה לחבק אותך, לא בתמונות.
להריח אותך, לא מהזיכרון.
לגעת בכך בחושים אמיתיים.
אל תמות במלחמה, זו לא קלישאה.
אל תמות במלחמה, אני לא גיבורה.

די תחזור, עוד לא אבדה התקווה.
הטלית והטבעת מחכים בערגה,
אל תמות במלחמה, קצת חמלה.
אל תמות במלחמה שבה מתים,
תהיה במלחמה של החיים.
לא צריך בית קברות של צעירים.
אל תמות במלחמה, סתם תחיה.
אל תמות במלחמה, אין קדיש.
דגל מתנופף, לא עוטף ארון מתים.
קדושת החיים לא בהלוויה ובהספדים.
אל תמות במלחמה,
הגעגוע סדוק בנשמה.

מנחה: בחלוקף תשע עשרה שנה שכל הרב גץ בן נוסף. בנו יאיר נהרג על-ידי נהג משאית ערבי שהתנגש בו בעצמה בנסעו בכבישי השומרון, ב- י"ב באב תשמ"ו. כאשר שמע על כך הרב פרץ בבכי קורע לב, וזעק למרומים. בנו יאיר, הבן שכה אהב וקיווה שימשיך בדרכו וישתלב בלימודו, נהרג על ידי מרצחים. ליבו סירב להאמין, ובכיו קרע לבבות.

קטע מוזיקלי / שיר / ריקוד. המלצה: רקמה אנושית אחת (מילים ולחן: מוטי המר)

קטע קריאה 5: מגש הכסף

והארץ תשקוט, עין שמיים אודמת
תעמעם לאיטה על גבולות עשנים,
ואומה תעמוד - קרועת לב אך נושמת
לקבל את הנס, האחד, אין שני...

היא לטקס תיכון, היא תקום למול הסהר
ועמדה למולם עוטה חג ואימה.
אז מנגד יצאו נערה ונער
ואט אט יצעדו הם אל מול האומה.

לובשי חול וחגור וכבדי נעליים
בנתיב יעלו הם, הלוך והחרש
לא החליפו בגדם, לא מחו עוד במים
את עקבות יום הפרך וליל קו האש.

עייפים עד בלי קץ, נזירים ממרגוע
ונוטפים טללי נעורים עבריים...
דם השניים ייגשו ועמדו עד בלי נוע
ואין אות אס חיים הם או אס ירויים.
אז תשאל האומה שטופת דמע וקסם
ואמרה: "מי אתם?", והשניים שוקטים
יענו לה: "אנחנו מגש הכסף,
שעליו לך ניתנה מדינת היהודים".
כך יאמרו ונפלו לרגלה עוטפי צל
והשאר יסופר בתולדות ישראל.

מנחה: כאשר שמע הרב גץ על נפילת בנו אבנר, אמר "אשרי לי שזכיתי, ואוי לי שזכיתי, שבני נפל על שחרור ירושלים". הרב גץ התבונן במציאות הכלל ישראלית והבין שהכאב והצער על נפילת הבנים הם חלק בלתי נפרד מתקומתה של מדינת ישראל ושחרור ירושלים.

בעין דומעת ובלב נרגש אנו עוברים מיום הזיכרון ליום העצמאות. מזכירת הנופלים להגינות בניין הארץ והמדינה. יודעים כי במוותם ציוו לנו את החיים. בזכות מסירות נפשם של חללי מערכות ישראל ונפגעי פעולות האיבה, אנו זוכים בסייעתא דשמיא לחוג את שנת ה-70 למדינת ישראל.

קטע מוזיקלי \ ריקוד \ שיר המלצה: בדמיך חיי (מילים ולחן: נעמי שמר)

קטע קריאה מס' 6:

- א** שִׁיר הַמַּעֲלוֹת: בְּשׁוּב ה' אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן הֵייוּ כְּחֻלְמִים.
- ב** אָז יִמְלֵא שְׁחֹק פִּינוּ, וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה:
אָז, יֵאמְרוּ בְּגוֹיִם הַגְּדִיל ה' לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהֵי.
- ג** הַגְּדִיל ה' לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הֵייוּ שְׂמֵחִים.
- ד** שׁוֹבָה ה', אֶת שְׁבִיתֵנוּ פֶּאֶפִיקִים בְּנִגְבִי.
- ה** הַזְרְעִים בְּדַמְעָה - בְּרִנָּה יִקְצְרוּ
- ו** הַלֹּחַף יִלֶּךְ וְנִכְחַה נִשְׂא מִשֶּׁךְ הַזֶּרַע:
בֹּא יבֹּא בְרִנָּה נִשְׂא אֶלְמִנְתִּיו.

הקרנת סרטון: זיכרון בשבילי יום הזיכרון ברוכין 2016

בימוי: יהודית פסל, צילום: אלי זינגר, הפקה: אביה ברוקנטל

יזכור:

יִזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּנָיו וּבְנוֹתָיו, הַנְּאֻמָּנִים וְהַאֲמִיצִים. חֲלִי צָבָא הַהֲגָנָה לְיִשְׂרָאֵל, וְכָל לֹחְמֵי הַמַּחְתָּרוֹת וְחֻטִּיבוֹת הַלְּחֻמִּים בְּמַעֲרְכוֹת הָעָם, וְכָל אֲנָשֵׁי קְהִילַת הַמּוֹדִיעִין וְהַבְּטָחוֹן וְאֲנָשֵׁי הַמִּשְׁטָרָה אֲשֶׁר חָרְפוּ נַפְשָׁם בְּמַלְחָמָה עַל תְּקוּמַת יִשְׂרָאֵל, וְכָל אֱלֹהֵי שְׂנֵי צָחוּ בְּאֶרֶץ וּמְחוּצָהּ לָהּ בְּיַד מְרַצְחִים מְאָרְגָּוִי הַטְרוֹר. יִזְכֹּר יִשְׂרָאֵל וְיִתְבָּרַךְ בְּזֶרְעוֹ וְיֵאָבֵל עַל זֵיו הָעֲלוּמִים וְחֻמְדַּת הַגְּבוּרָה וְקִדְשַׁת הַרְצוֹן וּמִסִּירוֹת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר נִסְפוּ בְּמַעֲרָקָה הַכְּבֵדָה. יִהְיֶה חֲלָלֵי מַעֲרְכוֹת יִשְׂרָאֵל עֲטוּרֵי הַנֶּצְחוֹן חַתוּמִּים בְּלֵב יִשְׂרָאֵל לְדוֹר דוֹר.

קישור לתפילה לשלום המדינה

מנחה: לשירת "אני מאמין" ו"התקווה" הקהל מתבקש לעמוד.

מנחה: חם הטקס.

התפתחות אישית ומעורבות חברתית לכיתות י'-י"ב

לאור ערכי חייו, דמותו ופועלו של הרב גץ

כתיבה

יעל קורפשוטוק, מדריכה במנהל חברה ונוער

שושי שפיגל, מפקחת ארצית חינוך חברתי ערכי על יסודי חמ"ד

מבוא

התכנית להתפתחות אישית ולמעורבות חברתית מיועדת להוביל תהליכים של למידה משמעותית תוך העצמת הלומדים, ולצד קידום מעורבות חברתית ואזרחית. התכנית מכוונת לטפח בוגר ערכי, בעל תחושת ערך ומשמעות, בעל יכולת ניהול עצמי, המרגיש שייכות לקהילה, לחברה ולמדינה ואחריות כלפיהן, והמוכן ליטול חלק בעיצובן ובבנייתן.

התכנית כוללת שני ממדים: ממד מעשי של התנסות פעילה במעורבות חברתית, וממד עיוני הכולל תהליכים מובנים של ליווי ההתנסות בעיבוד רפלקטיבי של ההתנסות, של שיח ערכי ושל הרחבת ידע.

לאור זאת כולל פרק זה שתי פעילויות: האחת עוסקת בפן המעשי והשניה בפן העיוני.

פעילות 1 התכנית להתפתחות אישית ומעורבות חברתית כהזדמנות לביטוי מעשי של ערכים

הקשרי הוראה

שעת מחנך, לקראת תחילת הפעלת התכנית

רציונל

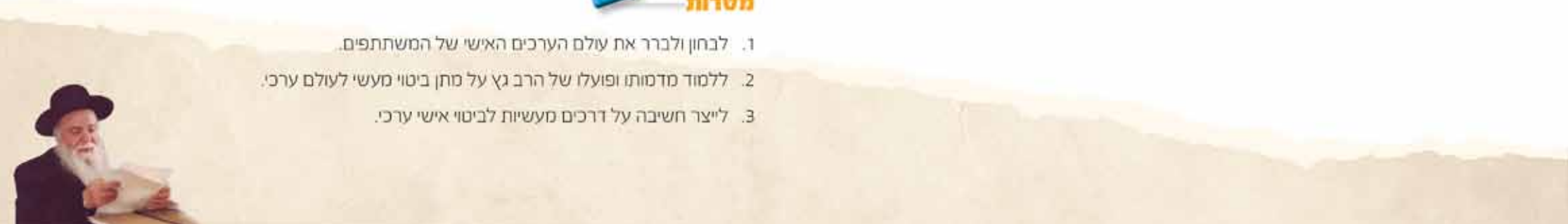
התכנית להתפתחות אישית ומעורבות חברתית נעה על הציר שבין מימוש עצמי לאחריות חברתית. היא מבקשת לקדם את התפתחות הרגשית, החברתית, הערכית והמוסרית של האדם כפרט ואת מעורבותו והאחריות החברתית שלו כחלק מהחברה. היא מאפשרת לתלמיד התבוננות פנימית ומפגש עם עולם הערכים שלו, ומתוך כך מזמנת עשייה חברתית שמחוברת לעולם הערכים של התלמיד.

התבוננות בדמותו ובפועלו של הרב גץ לאורך תחנות חייו השונות מהווה זרקור לעשייה בלתי נלאית של הרב בתחומים רבים ומגוונים, אשר הביאה לידי ביטוי מעשי יומיומי את עולם הערכים הפנימי שלאורו חי, ולחיים של פעילות משמעותית למען הכלל לאור ערכי תורת ישראל.

מטרות

1. לבחון ולברר את עולם הערכים האישי של המשתתפים.
2. ללמוד מדמותו ופועלו של הרב גץ על מתן ביטוי מעשי לעולם ערכי.
3. לייצר חשיבה על דרכים מעשיות לביטוי אישי ערכי.

משך הפעילות

90 דקות

עוזרים

1. נספח 1: רשימת ערכים
2. נספח 2: כרטיסיות לעבודה קבוצתית

מבנה הפעילות

- שלב א - מליאה** - בחירת ערך
- שלב ב - אישי** - כתיבה על הערך הנבחר
- שלב ג - קבוצתי** - לימוד בהנחיית דפי לימוד
- שלב ד - מליאה** - הצגת המשימות
- שלב ה - סיכום** והצגת הערך, כתיבת הצעות ליישום בסבב והצגת התכנית למעורבות חברתית ולהתפתחות אישית.

מהלך הפעילות

שלב א במליאה

המנחה יחלק למשתתפים דף שעליו כתובה רשימת ערכים (נספח 1) ויבקש מכל אחד מהמשתתפים לבחור שלושה ערכים שחשובים לו ביותר. ניתן גם להוסיף ערך שלא נכתב ברשימה. לאחר שבחרו, יבקש המנחה מכל אחד לוותר על ערך אחד שהוא הפחות חשוב מבחינתו ולהישאר עם שני ערכים. לאחר שוויתרו על ערך אחד, יבקש המנחה שוב להיפרד מערך אחד ולהישאר עם הערך החשוב ביותר בעיניו.

אפשרות אחרת:

המנחה יפזר בחדר כרטיסים עליהם כתובים ערכים שונים (ניתן לבחור, להעתיק ולהגדיל מתוך הרשימה שבנספח 1). המנחה יבקש מכל אחד מהמשתתפים לבחור ערך אחד שחשוב בעיניו. ניתן לבחור פתק ריק ולכתוב עליו ערך אחר.

שלב ב אישי

המנחה יבקש מכל אחד מהמשתתפים לענות בכתב על השאלה: האם הערך הזה בא לידי ביטוי בחיי? כיצד?

שלב ג קבוצתי

המנחה יחלק את המשתתפים לקבוצות בנות 4-5 משתתפים. הקבוצות תקבלנה כרטיסיות ובהן קטעים המתארים את האופן בו הרב ג' הביא לידי ביטוי מעשי בכל תחומי חיייו את הערכים שהובילו אותו, ושאלות לדין ולמחשבה (נספח 2).

שלב ד במליאה

המנחה יבקש מנציגי הקבוצות השונות להציג את תשובותיהן במליאה.

שלב ה במליאה

המנחה יבקש מכל אחד מהמשתתפים לכתוב את הערך שבחר באותיות גדולות בראש דף לבן. בכל פעם שהמנחה ייתן סימן, כל משתתף יעביר את הדף למי שיושב לימינו. מי שיקבל את הדף יכתוב עליו הצעה יצירתית יישומית / קלה ליישום כיצד ניתן להביא את הערך הזה לידי ביטוי בחיי היומיום. בסיום הכתיבה יקפל את חלק הדף שעליו כתב. כשהמנחה יורה על כך, שוב כל אחד יעביר למשתתף שלימים שיכתוב הצעה משלו. הדף יעבור בין המשתתפים עד שיחזור לבעל הערך. בסוף הפעילות כל משתתף יחזיק בידו דף עם רעיונות רבים באשר ליישום הערך החשוב לו בחייו.

המנחה יציג את התכנית להתפתחות אישית ומעורבות חברתית כהזדמנות, כפלטפורמה שמאפשרת לתלמיד להביא לידי ביטוי מעשי ערכים שחשובים לו. ניתן לבחור פתק ריק ולכתוב עליו ערך אחר.

אחדות

אותנטיות

אומץ

אהבת
המולדת

אדיבות

אנושיות

אמת

שמירת
הסביבה

אכפתיות

אחריות

דו-קיום

דוגמה
אישית

דייקנות

ביטוי עצמי

גמישות

הישגיות

הוקרת
תודה

הגינות

הארת
פנים

הגינות

חברות	התמדה	הסתפקות במועט	הנאה	החלטיות
ייחודיות	יושר	יוזמה	חריצות	חדשנות
כנות	כבוד	ישירות	יצירתיות	יסודיות
מעשיות	מעורבות	מסירות	מחויבות	למידה

משמעת
עצמית

נחישות

נדיבות

מקוריות

מצוינות

סבלנות

אסתטיקה

נתינה

ניקיון

לימוד
תורה

משפחתיות

רוחניות

עצמאות

פתיחות

סובלנות

שוויון

פשטות

סקרנות

ציונות

צדק
חברתי

שונות

עזרה
לזולת

צדק

פרפקציוניזם

צניעות

שלום

שאפתנות

ענווה

רצינות

עקביות

הרב גץ מביא לידי ביטוי מעשי את הערכים לאורם חי

1

הרב גץ נאסר על ידי הנאצים ונלקח למחנה עבודה, לא הרחק מתוניס. לעיתים חמדו להם הנאצים לצון והיו זורקים שאריות מזון ממאכליהם לעופות השמים. היהודים האומללים התנפלו בשאריות כוחותיהם על האוכל כדי להחיות את נפשם. צחוק פרץ מהנאצים כראותם מחזה זה. ליבו של מאיר יהודה נחרד על השפלת כבוד ישראל והוא התהלך ליד ערימת השאריות הלוך ושוב בהפגנתיות, מבלי לגעת באוכל. פעם ניגש אליו קצין גרמני וצעק "מדוע אינך אוסף אוכל?" והרב ענה באומץ לב נדיר: "איני רוצה לאכול את השאריות שלכם". באותו רגע שלף הגרמני אקדח מנרתיקו וכיוונו לראשו של הרב. סיפר הרב כי באותו רגע היה מוכן למות בלב שלם על קידוש השם, והחל באמירת "שמע ישראל". דקות של מתח וחרדה הורגשו בחלל האוויר. לבסוף הסתכל הקצין הנאצי בעיניו של מאיר יהודה ואמר: "חבל שאינך גרמני" והחזיר את האקדח לנרתיקו...

(רב הכותל, שמחה רז, עמוד 19)

1. דוג על מהו הערך (אחד או יותר) שעמד מאחורי התנהגותו של הרב גץ?
2. מהם לדעתכם הכוחות שאפשרו לו לתרגם את הערך הזה לפעולה ממשית משמעותית?
3. מה מהדברים הללו אתם יכולים לקחת לחייכם, על מנת לתת ביטוי מעשי לערכים בהם אתם מאמינים?

2

כשהיה הרב גץ בן שמונה עשרה הוסמך לרבנות בד כבוד עם לימודיו התורניים למד גם משפטים. לימודיו התנהלו בהתכתבות עם אוניברסיטת "סורבון" - אוניברסיטה צרפתית בעלת מוניטין. את לימודי המשפטים סיים בהצלחה.

(רב הכותל, שמחה רז, עמוד 25)

1. דוג על מהו הערך (אחד או יותר) שעמד מאחורי התנהגותו של הרב גץ?
2. מהם לדעתכם הכוחות שאפשרו לו לתרגם את הערך הזה לפעולה ממשית משמעותית?
3. מה מהדברים הללו אתם יכולים לקחת לחייכם, על מנת לתת ביטוי מעשי לערכים בהם אתם מאמינים?

3

בואו של הרב למושב (ראס-אל אחמר, ששמו הוסב בהמשך ל"כרם בן זמרה") תרם רבות לתושבים. מיד עם בואו חש במצב הפיזי והמוראלי הקשה של המתיישבים. פועלו הראשון היה הקמת בית-ספר יש מאין. יחד עם זאת ליווה את העולים פיזית, עודדם, דאג למחסורם, קישר בינם ובין המוסדות, וסייע להתגבר על הקשיים. לא רחק היום והגיעו למושב קבוצות שונות של עולים... הרב ידע לדבר עם כל עולה ועולה בשפתו ובכך להקל על קליטתם. הוא טיפל בכל התחומים: חינוך, בטחון, כלכלה, ארגון דתי וחברתי ואף הקים בית כנסת בו התפללו כולם בנוסח אחיד ולא התפצלו למניינים לפי שיוכם העדתי.

(רב הכותל, שמחה רז, עמוד 44)

1. דוג על מהו הערך (אחד או יותר) שעמד מאחורי התנהגותו של הרב גץ?
2. מהם לדעתכם הכוחות שאפשרו לו לתרגם את הערך הזה לפעולה ממשית משמעותית?
3. מה מהדברים הללו אתם יכולים לקחת לחייכם, על מנת לתת ביטוי מעשי לערכים בהם אתם מאמינים?

4

בשנת תשכ"ז נאלץ הרב לטוס לצרפת לשם בדיקות רפואיות. הוא שהה מספר שבועות בניכר בבית אחיו יצחק ונבדק על ידי טובי הרופאים.

הרב ניצל את מרווחי הזמן בין בדיקה רפואית אחת לשנייה, כדי לעודד אנשים לעלות ארצה. הוא צעד מבית-כנסת אחד למשנהו ונשא נאומים נלהבים על ערכה של הארץ וחשיבות העלייה אליה, ודבריו שנבעו ממעמקי הלב חדרו ללבבות ועוררו את האנשים לעלות לארץ.

(רב הכותל, שמונה דו, עמוד 48)

1. דוגו על מהו הערך (אחד או יותר) שעמד מאחורי התנהגותו של הרב נָץ?
2. מהם לדעתכם הכוחות שאפשרו לו לתרגם את הערך הזה לפעולה ממשית משמעותית?
3. מה מהדברים הללו אתם יכולים לקחת לחייכם, על מנת לתת ביטוי מעשי לערכים בהם אתם מאמינים?

6

הרב גץ שימש בכל התפקידים החשובים: רב, מנהיג, מנהל, מחנך, שוחט, מוהל ואיש צבא. ומעל לכל היה אבא - אב טוב ומסור הדואג לכל אחד מהתושבים.

עם היות הרב איש מעשה שרגליו ניצבות בקרקע, ראשו הגיע השמימה! בזכות היותו איש מסודר המנצל כל רגע, קבע עיתים לתורה, הקדיש זמן רב ללימוד קבלה והתעלה בידיעת מכמני התורה.

(רב הכותל, שמונה דו, עמוד 51)

1. דוגו על מהו הערך (אחד או יותר) שעמד מאחורי התנהגותו של הרב גָץ?
2. מהם לדעתכם הכוחות שאפשרו לו לתרגם את הערך הזה לפעולה ממשית משמעותית?
3. מה מהדברים הללו אתם יכולים לקחת לחייכם, על מנת לתת ביטוי מעשי לערכים בהם אתם מאמינים?

5

התנהגותו של הרב היוותה דוגמה אישית לעשייה אמתית.

מספר מסעוד נחמיאס: כשהגענו למושב קיבל כל אחד מהתושבים 50 תרנגולות מהסוכנות הרב קם השכם בבוקר, לבש סרבל עבודה ויצא ללול, האכיל את התרנגולות, אסף ביצים וניקה את הלול. בתום המלאכה שב לביתו, החליף את סרבל העבודה בבגדי מנהל וב-7.45 היה מתייצב לעבודתו כמנהל בית הספר.

(רב הכותל, שמונה דו, עמוד 50)

1. דוגו על מהו הערך (אחד או יותר) שעמד מאחורי התנהגותו של הרב נָץ?
2. מהם לדעתכם הכוחות שאפשרו לו לתרגם את הערך הזה לפעולה ממשית משמעותית?
3. מה מהדברים הללו אתם יכולים לקחת לחייכם, על מנת לתת ביטוי מעשי לערכים בהם אתם מאמינים?

7

בימיה הראשונים של כרם בן זמרה לא הייתה קיימת מסגרת לימודית לילדים. ההורים עמלו קשות לפת לחם והילדים סייעו להם בכל העבודות הקשות. מלאכת כפיים קשה הייתה זאת ולא הותירה אפשרות לחשוב על השכלה לילדים.

הרב הגיע מספר חודשים לאחר מכן, בראותו את המצב החליט שמצב זה אינו יכול להימשך. משימתו הראשונה הייתה - הקמת בית ספר. הסתובב הרב במושב וראה מספר חורבות צמודות זו לזו. "כאן יקום בית הספר", אמר.

אך עדיין רחוקה הדרך. על מה ישבול? ומה עם שולחנות ולוח? הרב החליט לא להמתין לקבלת ציוד, אלא להתחיל מיד בהוראה. בבוקר כינס את הילדים, אסף איתם אבנים ששימשו ככיסאות, קרשים - מהם יצרו שולחנות, ודלתות שיהיו לוחות. עם ציוד "משוכלל" זה התחיל בית-הספר בכרם בן זמרה.

(רב הכותל, שמונה דו, עמוד 58)

1. דוגו על מהו הערך (אחד או יותר) שעמד מאחורי התנהגותו של הרב נָץ?
2. מהם לדעתכם הכוחות שאפשרו לו לתרגם את הערך הזה לפעולה ממשית משמעותית?
3. מה מהדברים הללו אתם יכולים לקחת לחייכם, על מנת לתת ביטוי מעשי לערכים בהם אתם מאמינים?

חייל ככל החיילים רצה להיות, ללא הקלות בגין היותו שומר מצוות. בבוקר השכים קום לפני שאר החיילים כדי להספיק להתפלל ולהצטרף בזמן להתעמלות הבוקר.

העיר לו מפקדו: "הנך איש דתי. החוק בצה"ל פוטר אותך מהתעמלות בוקר, ובזמן שכולם מתעמלים הנך רשאי להתפלל בנחת בלי לדחוק בעצמך כל כך". אולם הרב בשלו: "איני רוצה להשתמש משום מחויבות, לא ממחויבות דתית, אף לא ממחויבות צבאית".

(רב הכותל, שמונה דו, עמוד 89)

1. דוגו על מהו הערך (אחד או יותר) שעמד מאחורי התנהגותו של הרב נץ?
2. מהם לדעתכם הכוחות שאפשרו לו לתרגם את הערך הזה לפעולה ממשית משמעותית?
3. מה מהדברים הללו אתם יכולים לקחת לחייכם, על מנת לתת ביטוי מעשי לערכים בהם אתם מאמינים?

בהתייעצות עם גדולי הדור הגיע הרב למסקנה לפיה המחילות שמתחת להר הבית לא התקדשו ומותר להיכנס אליהן.

עם התקדמות החפירות, כשהגיעו למקום לפיו הוא המקום בו יש פתח ממנו ניתן להיכנס אל מקום קודש הקודשים, היה הרב נרגש מאוד. הוא החליט לשתף בשמחתו את רבי מנחם מנדל שניאורסון, הרבי מליובאוויטש, אתו התייעץ בתחומים רבים, ולהתייעץ עמו האם לחפש את כלי המקדש.

הרבי ביקשו להימנע מכך, שכן, מי שיגלה את כלי המקדש מתחייב בנפשו. המשיך הרב ושאל את הרבי אם מציאת כלי המקדש תחיש את הגאולה. על כך השיב הרבי בחיוב. הרב החליט להיות כפרתם של ישראל, לחפש את כלי המקדש ובלבד שישיע להחיש את הגאולה.

(רב הכותל, שמונה דו, עמוד 277)

1. דוגו על מהו הערך (אחד או יותר) שעמד מאחורי התנהגותו של הרב נץ?
2. מהם לדעתכם הכוחות שאפשרו לו לתרגם את הערך הזה לפעולה ממשית משמעותית?
3. מה מהדברים הללו אתם יכולים לקחת לחייכם, על מנת לתת ביטוי מעשי לערכים בהם אתם מאמינים?

פעילות 2 חסד ונתינה לאור דמותו ופועלו של הרב גץ - "אנשים טובים"

רציונל

התכנית להתפתחות אישית ומעורבות חברתית מזמנת לימוד והתבוננות במידת הנתינה והחסד. נבקש להעמיק את ההתבוננות בערך הנתינה תוך למידה מאישיותו ופועלו של הרב נץ כמופת לנתינה ולעשייה בלתי פוסקת למען הכלל. מתוך כך להביא להכרה במעלתה הייחודית של מידת הנתינה, כמו גם בתרומתה להעצמת אישיותו של הנותן.

מטרות

1. להעמיק את ההתבוננות במידת הנתינה.
2. ללמוד מאישיותו ומפועלו של הרב נץ על נתינה ועשייה בלתי פוסקת למען הכלל, על אף המחיר האישי ואי הנוחות הכרוכים בה לעיתים.
3. לייקר את ערך הנתינה ולברר את מעלתה המיוחדת.

משך הפעילות

45 דקות

עזרים

נספח 1: השיר **אנשים טובים** (מילים: נועם חורב, לחן: רמי קלינשטיין)

מהלך הפעילות

שלב א במליאה

המנחה ישמיע את השיר **אנשים טובים**. (המילים בנספח 1) ויבקש מהמשתתפים לחשוב האם הם מכירים אנשים כאלה, המתוארים בשיר כ"אנשים טובים". המנחה יזמין את המשתתפים לספר במליאה על האנשים הללו ועל הסיבה לכך שלדעתם הם "אנשים טובים".

המנחה יבקש מהמשתתפים לכתוב על דף מה לדעתם מונע מהם או מפריע להם להיות אנשים כמו אלה המתוארים בשיר.

שלב ג במליאה

המנחה יקרא את הקטע הבא:

עם כל המעמסה שבטיפול במשפחתם מרובת הילדים, אימצו הרב והרבנית ילדים עזובים, חולי גוף ונפש. כמו כן שימש הבית כתחנת מעבר. ילדים באו לימים מספר עד אשר נמצא להם מקום קבע, או עד שנקלטו במסגרות לימודיות.

בבית המשפחה היה חדר לבנים וחדר לבנות. על פי מספר המיטות שהוצעו בלילה ידעו ילדי המשפחה אם בלילה יגיעו ילדים לביתם וכמה. וסימן נוסף היה נקוט בידם: על פי מספר הכריכים שהאם הכינה בלילה ליום המחרת, ידעו אם יתווספו באישון לילה עוד ילדים למשפחתם...

(מתוך "לוחם על משמרת הקורש - הרב גץ, הרב אליעזר מלמד)

שאלות לדיון

- ◀ מהם לדעתכם הכוחות שאפשרו לרב ולרבנית גץ לעסוק בנתינה משמעותית כל כך?
- ◀ האם סיפור זה על הרב והרבנית גץ יכול להוות עבורכם השראה להתגברות על הדברים שצינינתם כמפריעים לכם להיות "אנשים טובים" כמתואר בשיר? באיזה אופן?

שלב ד במליאה

המנחה ישאל את המשתתפים: כיצד לדעתכם נתינה ועשיית חסד משפיעות על האדם הנותן? המנחה יכתוב על הלוח את מילותיו של הרב קוק:

"מאושרים אנו כולנו אם אור של חסד זורה בקרבנו, הוא האוצר שנותן את הערך לכל נפש, לכל נשמת חיוב, ומעטר אותה בעטרת תפארת" (אורות הקודש ג', ש"ג)

שאלות לדיון וסיכום

- ◀ כיצד לדעת הרב קוק נתינה ועשיית חסד משפיעות על האדם הנותן?
- ◀ האם אתם מסכימים עם האמירה הזו?
- ◀ כיצד זה מתחבר לדעתכם לשיר "אנשים טובים" ולסיפור על הרב גץ?

אנשים טובים

מילים: נועם חורב | לחן: רמי קלינשטיין

לא צריך לחפש מלאכים בשמיים
הם מתהלכים בינינו, על פני האדמה
נוגעים בקצה העצב, מסתירים את הכנפיים
נושאים על גביהם תרמילים של נחמה.

הם יודעים להגיע בדיוק בזמן
לרדת בזהירות במדרגות האפלות
להרים שם את המתג, לצבוע בלבן
לפתוח במבט את הדלתות הנעולות

אנשים טובים,

נשארו עוד אנשים טובים
גם כשהשמיים עניים בכוכבים
הם ישלחו אליך יד, הם יגיעו במיוחד
להזכיר לך שיש עוד טוב בעולם
הם יגיעו אם רק תאמין שהם שם

לא צריך לחפש מלאכים בשמיים
הם מתהלכים בינינו, ביני ובינך
הם יודעים איך לרפא גם בכוח העיניים
להוביל את הכאב אל שדות השכחה

"בנצי התורה המאירה"

שער ד

דמותו של הרב אץ בתחומי הדעת:

א	תנ"ך
ב	תושב"ע
ג	מחשבת ישראל
ד	חינוך לחיים במשפחה
ה	חינוך לשוני
ו	ספרות
ז	הסטוריה
ח	חינוך מוזיקלי
ט	קולנוע
י	אנגלית